

Guia de l'estudiant

2003 | 2004

Universitat de Vic

**Llicenciatura de
Psicopedagogia**

Facultat d'Educació

Primera edició: juliol de 2003

Edita: Servei de Publicacions de la Universitat de Vic

Carrer de Perot Rocaguinarda, 6. 08500 Vic. Tel. 93 889 48 77

Universitat de Vic. Carrer de la Sagrada Família, 7. 08500 Vic. Tel. 93 886 12 22. Fax 93 889 10 63

Impressió: Artyplan

Índex

Presentació	5
La Facultat d'Educació	7
Estructura	7
Òrgans de Govern	7
Departaments, professors i professionals de serveis	8
Calendari Acadèmic	11
Organització dels Ensenyaments	13
Accés a la Llicenciatura de Psicopedagogia	13
Pla d'Estudis	13
Ordenació temporal de l'ensenyament	14
Oferta d'assignatures optatives / lliure elecció	15
Programes de les assignatures	17
Assignatures obligatòries de 1r curs	17
Diagnòstic en Educació	17
Dificultats d'Aprenentatge i Intervenció Psicopedagògica	19
La Construcció del Coneixement Acadèmic	21
Intervenció Psicopedagògica en els Trastorns del Desenvolupament	24
Mètodes d'Investigació en Educació	26
Seminaris	28
Assignatures obligatòries de 2n curs	31
Pràcticum	31
Psicologia de la Instrucció	32
Orientació Professional	34
Aspectes Sociolingüístics i Didàctics de l'Ensenyament de la Llengua	36
Models d'Orientació i Intervenció Psicopedagògica	40
Educació Especial	42
Disseny, Desenvolupament i Innovació del Currículum	44
Paradigmes Educatius i Fenòmens Socials Contemporanis	48
Complements de formació	50
Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica	50
Processos Psicològics Bàsics	52
Psicologia de la Personalitat	55
Psicologia Social	58

Presentació

Benvolgut / benvolguda estudiant,

En aquesta “Guia de l’estudiant” hi trobaràs els programes de les assignatures troncal i obligatòries dels estudis de Psicopedagogia del curs 2003-2004, amb el nom del professorat que les imparteix, la metodologia emprada, el sistema d’avaluació i la bibliografia bàsica. També hi figuren algunes altres informacions d’interès, com ara l’estructura de la Facultat d’Educació, el calendari acadèmic i un resum del pla d’estudis. Per obtenir altres informacions, referides tant al teu centre com als altres i al conjunt de la universitat, també pots consultar la web de la universitat de Vic (www.uvic.es).

Pel que fa a les assignatures optatives i de lliure elecció, només hi ha el títol, i el programa detallat de cadascuna d’elles figura a la “Guia de les assignatures Optatives i de Lliure elecció” del curs 2003-2004, editada a part, ja que es tracta d’assignatures que s’ofereixen als estudiants de tota la Facultat d’Educació.

És important que en començar el curs facis una bona lectura dels programes de cadascuna de les assignatures que cursaràs, per tal de fer-te una idea de la seva durada, dels continguts, dels enfocaments i de les tasques que hauràs de dur a terme. Així mateix, i al llarg del curs, serà bo que la tinguis a mà i que la consultis per tenir una referència del desenvolupament de les matèries.

En nom de les persones que formem l’equip de deganat, del conjunt de professors i professores i dels professionals de serveis, aprofito per donar-te la benvinguda a Facultat d’educació de la Universitat de Vic i a la Llicenciatura de Psicopedagogia i per desitjar-te un curs ben profitós, tot esperant que el contingut d’aquest llibret sigui realment això, una guia que t’orienti i t’acompanyi al llarg del curs.

Assumpta Fargas i Riera
Degana de la Facultat d’Educació

La Facultat d'Educació

Estructura

La Facultat d'Educació de la Universitat de Vic imparteix els ensenyaments següents:

Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Infantil
Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Primària
Diplomatura de Mestre. Especialitat de Llengua Estrangera
Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Especial
Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Física
Diplomatura d'Educació Social

Llicenciatura de Psicopedagogia
Llicenciatura de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

Les unitats bàsiques de docència i recerca de la Facultat són els Departaments, que agrupen el professorat d'unes mateixes àrees. Actualment hi ha cinc departaments:

Departament de Ciències i Ciències Socials
Departament d'Expressions artístiques, motricitat humana i esport
Departament de Filologia
Departament de Pedagogia
Departament de Psicologia

Al capdavant de cada departament hi ha un professor o professora que exerceix de cap.

Òrgans de Govern

El Deganat

La gestió ordinària en el govern i administració de la Facultat correspon al Deganat, constituït pels membres següents:

Assumpta Fargas i Riera, degana
Pere Pujolàs i Maset, cap d'estudis
Joan Soler i Mata, coordinador dels estudis de Mestre
Núria Simó i Gil, coordinadora dels estudis d'Educació Social
José Ramón Lago i Martínez, coordinador dels estudis de Psicopedagogia
Joan Arumí i Prat, coordinador dels estudis de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

El Consell de Direcció

És l'òrgan col·legiat de govern de la Facultat. Està constituït pels membres següents:

La degana de la Facultat, que el presideix
La resta de membres de l'equip de deganat de la Facultat
Els directors de Departament

Departaments, professorat i professionals de serveis

Departament de Ciències i Ciències Socials

Director: Josep Casanovas i Prat
Pau Casañas i Xuriach
Miquel Casadevall i Ginestet
Agustí Comella i Cayuela
Elisenda Jaumira i Areñas
Marta Marimon i Martí
Jordi Martí i Feixas
Montserrat Martín i Horcajo
Francesc Marín i Serrano
Ramon Rial i Carbonell
Sebastià Riera i Cusí
Isabel Sellas i Ayats
Jacint Torrents i Buxó

Departament d'Expressions artístiques, motricitat humana i esport

Director: Miquel Pérez i Mas
Joan Arumí i Prat
Sebastià Bardolet i Mayola
Mercè Carrera i Peruga
Jordi Coma i Bau
Eduard Comerma i Torras
Providència Daufí i Moreso
Núria Franc i Batlle
Mario Keudell i Villacampa
José Luís López del Amo
Gil Pla i Campàs
Eduard Ramírez i Banzo
Carles Romagosa i Cirera
Dolors Rusiñol i Cirera
Marta Solà i Serrabou
Lluís Solé i Sala
Gemma Torres i Cladera
Josep Vernis i Burés
Arnau Vernis i Llambias

Departament de Filologia

Director: Francesc Codina i Valls
M. Carme Bernal i Creus
Jordina Coromina i Subirats
Marta Corominas i Salom
Assumpta Fargas i Riera
Josep Gallart i Bau
Núria Medina i Casanovas

Teresa Puntí i Jubany
Carme Rubio i Larramona
Josep Tió i Casacuberta
Ricard Torrents i Bertrana
Anna Vallbona i González

Departament de Pedagogia

Directora: Esther Fatsini i Matheu
Isabel Carrera i Blancafort
Jaume Carbonell i Sabarroja
Isabel Carrillo i Flores
Eulàlia Collelldemont i Pujadas
Josep Font i Rovira
Anna Gómez i Mundó
Rosa Guitart i Aced
Olga Pedragosa i Xuclà
Ramon Plandiura i Vilacís
Maite Pujol i Mongay
Pere Pujolàs i Maset
M. Rosa Roca i Tañà
Esther Sarquella i Casellas
Núria Simó i Gil
Ramon Sitjà i Domènech
Joan Soler i Mata
Antoni Tort i Bardolet
Joan Vera i Saucedo

Departament de Psicologia

Director: Àngel Alsina i Pastells
Irene Balaguer i Felip
Montse Benlloch i Burrull
Jaume Carbonés i López
Manel Dionís Comas i Mongay
Nilda Estrella i Sayag
M. Teresa Feu i Vidal
Julio César Figueroa
Assumpció Guillén i Font
José Ramón Lago i Martínez
Pilar Prat i Viñolas
Anna Pujol i Costa
Sònia Reig i Orta
Gemma Riera i Romero
Ramon Riera i Euras
Joan Sala i Baiget
Josep Santacreu i Tañà
Àngel Serra i Jubany
Jordi Verdaguer i Gorchs

Secretaria:

Rosa M. Guix i Godayol
Dolors Muñoz i Vilaseca
Ester Muñoz i Tamargo
Dolors Ruiz i Zafra
Elisabet Vila i Sala

Calendari acadèmic

1r curs

Rebuda dels estudiants: 29 de setembre a les 17h de la tarda

Docència 1r quadrimestre: del 29 de setembre de 2003 al 23 de gener de 2004

(Assignatures optatives, lliure elecció i complements de formació: del 29 de setembre al 12 de desembre de 2003)

Exàmens: 1ª convocatòria: del 26 de gener al 6 de febrer de 2004

2ª convocatòria: del 28 de juny al 3 de juliol de 2004

Docència 2n quadrimestre: del 16 de febrer al 4 de juny de 2004

(Assignatures optatives, lliure elecció i complements de formació: del 8 de març al 4 de juny de 2004)

Exàmens: 1ª convocatòria: del 14 al 23 de juny de 2004

2ª convocatòria: de l'1 al 10 de setembre de 2004

2n curs

Docència 1r quadrimestre: del 22 de setembre al 12 de desembre de 2003

(Assignatures optatives, lliure elecció i complements de formació: del 29 de setembre al 12 de desembre de 2003)

Exàmens: 1ª convocatòria: del 15 de desembre de 2003 al 8 de gener de 2004

2ª convocatòria: del 28 de juny al 3 de juliol de 2004

Pràctiques: del 9 de gener al 27 de febrer de 2004

Docència 2n quadrimestre: del 8 de març al 4 de juny de 2004

Exàmens: 1ª convocatòria: del 14 al 23 de juny de 2004

2ª convocatòria: de l'1 al 10 de setembre de 2004

Dies festius:

1 de novembre de 2003, dissabte, Tots Sants

6 de desembre de 2003, dissabte, festa estatal (Dia de la Constitució)

8 de desembre de 2003, dilluns, festa estatal (Puríssima)

23 d'abril de 2004, divendres, Sant Jordi, Festa patronal de la UVic

1 de maig de 2004, dissabte, festa estatal (Festa del Treball)

31 de maig de 2004, dilluns, Segona Pasqua

24 de juny de 2004, dijous, Sant Joan

25 de juny de 2004, divendres, pont

5 de juliol de 2004, dilluns, Festa Major de Vic

11 de setembre de 2004, dissabte, Diada Nacional de Catalunya

Vacances:

Nadal: del 21 de desembre de 2003 al 7 de gener de 2004, ambdós inclosos.

Setmana Santa: del 3 al 12 d'abril de 2004, ambdós inclosos

Organització dels Ensenyaments

Accés a la Llicenciatura de Psicopedagogia

Per accedir a aquesta llicenciatura cal complir un dels següents requisits:

- Estar en possessió del títol de Mestre en qualsevol especialitat.
- Estar en possessió del títol de Diplomat en Educació Social.
- Haver cursat i superat el primer cicle de la llicenciatura de Pedagogia.
- Haver cursat i superat el primer cicle de la llicenciatura de Psicologia.

Segons quina sigui la via d'accés, cal cursar els següents complements de formació:

a) Per a persones que disposin del títol de mestre:

- Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica (6 crèdits).
- Processos Psicològics Bàsics (6 crèdits).
- Psicologia de la Personalitat (6 crèdits).
- Psicologia Social (6 crèdits).

b) Per a persones que disposin del títol de Diplomat en Educació Social:

- Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica (6 crèdits).
- Processos Psicològics Bàsics (6 crèdits).
- Psicologia de la Personalitat (6 crèdits).
- Organització del Centre Escolar (4 crèdits).
- Psicologia de l'Educació (4 crèdits).

c) Per a persones que hagin superat el primer cicle de la llicenciatura de Pedagogia:

- Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica (6 crèdits).
- Psicologia Social (6 crèdits).
- Psicologia de la Personalitat (6 crèdits).

d) Per a persones que hagin superat el primer cicle de la llicenciatura de Psicologia:

- Didàctica General (6 crèdits).
- Organització del Centre Escolar (4 crèdits).
- Teoria de les Institucions Contemporànies d'Educació (4 crèdits).
- Psicologia de l'Educació (4 crèdits).

Els complements de formació es poden cursar abans d'accedir a la llicenciatura (com a assignatures de lliure elecció) o bé durant el primer curs de la llicenciatura.

Pla d'estudis

El Pla d'Estudis de la carrera de Psicopedagogia ha estat elaborat d'acord amb les directrius generals pròpies d'aquesta titulació establertes en el Reial Decret 916/1992 de 17 de juliol (B.O.E. núm. 206 de 27 d'agost de 1992).

D'acord amb el Pla d'Estudis, els ensenyaments de Psicopedagogia s'organitzen en un únic cicle de dos cursos. Les assignatures són anuals o quadrimestrals.

En total, el nombre de crèdits de la llicenciatura és de 138, distribuïts de la següent manera:

Matèries troncal	72 crèdits
Matèries Obligatòries	36 crèdits
Matèries Optatives	12 crèdits
Matèries de Lliure Elecció	18 crèdits

Ordenació temporal de l'ensenyament

Amb caràcter general la durada dels estudis de Psicopedagogia de la Universitat de Vic està prevista en dos cursos acadèmics.

L'ordenació temporal de l'ensenyament prevista en dos cursos és la següent:

PRIMER CURS		C.A.
Anuals		
La Construcció del Coneixement Acadèmic		9
Seminari		9
Primer Quadrimestre	C.A.	Segon Quadrimestre
Diagnòstic en Educació	6	Dificultats d'Aprenent. i Intervenció Psicopeda. 6
Mètodes d'Investigació en Educació	6	
Intervenció Psicopedagògica en els Transtorns del Desenvolupament	6	
SEGON CURS		C.A.
Anuals		
Models d'Orientació i Intervenció Psicopedagògica		9
Pràcticum		15
Paradigmes Educatius i Fenòmens Socials Contemporanis		9
Aspectes Sociolingüístics i Didàctics de l'Ensenyament de la Llengua		9
Tercer Quadrimestre	C.A.	Quart Quadrimestre
Psicologia de la Instrucció	6	Disseny, Desenvolup. Innovació del Currícul. 6
Orientació Professional	6	Educació Especial 6

Oferta d'assignatures optatives / lliure elecció

Assignatures optatives

(Només per als estudiants de 2n curs)

	CRÈDITS	QUADRIMESTRE	BLOC
Intervenció Psicopedagògica i Currículum Escolar	6	1r	(Bloc D)
Intervenció Sòcioeducativa en l'Àmbit Familiar	6	1r	(Bloc D)
Investigació en Psicopedagogia	6	Anual	

(Per als estudiants de 1r i 2n curs)

	CRÈDITS	QUADRIMESTRE	BLOC
Mediació i Resolució de Conflictes	6	1r	(Bloc E)
Psicopatologia per a Educadors	6	1r	(Bloc E)
Intel·ligència Emocional	6	1r	(Bloc E)
Història de la Infància i de la Joventut	6	2n	(Bloc F)
Filosofia de l'Educació	6	2n	(Bloc F)
Intervenció educativa en problem. d'inadaptació social	6	2n	(Bloc F)
Psicologia de l'adolescència	6	2n	(Bloc C) Matí

Assignatures de lliure elecció

Són aquelles que l'alumne pot triar lliurement per tal de configurar d'una manera flexible el seu currículum. L'alumne ha d'assolir, al llarg dels seus estudis, un total de 18 crèdits de lliure elecció. Per a obtenir-los, podrà optar entre les assignatures optatives o de lliure elecció ofertes per la pròpia carrera o per qualsevol de les que s'imparteixen a la Universitat de Vic.

L'horari de classes de Psicopedagogia permetrà cursar assignatures d'Educació Social i de Mestre com a crèdits de lliure elecció:

- Bloc D (1r Q): - Globalització a l'Educació Infantil
- Aspectes sociològics i psicopedagògics de la tercera edat
- Bloc E (1r Q): - Didàctica de la Llengua Castellana
- Bloc F (2n Q): - Desenvolupament Humà, Diversitat i Sostenibilitat
- Literatura i Societat

A més a més es poden obtenir crèdits de lliure elecció, per la via de reconeixement, per estudis o activitats realitzades extracadèmicament, sense equivalència amb assignatures del Pla d'Estudis (Vegeu la Guia de la UVic).

El reconeixement es contempla en els casos següents:

- a) Estudi d'idiomes a l'Escola d'Idiomes de la UVic.
- b) Realització de pràctiques en empreses o institucions públiques o privades.
- c) Estadies d'estudis a l'estranger en el marc de convenis internacionals subscrits per la Facultat d'Educació de la UVic.
- d) Participació a les activitats contemplades en els convenis que la UVic té signats amb altres institucions.

Assignatures Obligatòries de 1r curs

Diagnòstic en Educació

PROFESSOR: Pere PUJOLÀS i MASET

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

- Entendre el diagnòstic en educació com a procés d'optimització de la intervenció educativa i millora de la qualitat de l'educació.
- Relacionar el diagnòstic en educació amb l'avaluació de les necessitats educatives de l'alumnat.
- Situar l'avaluació de les necessitats educatives en el procés d'intervenció psicopedagògica.
- Conèixer i utilitzar alguns instruments per a l'avaluació psicopedagògica.

CONTINGUTS:

Introducció: Del diagnòstic psicològic a l'avaluació psicopedagògica

1. L'avaluació psicopedagògica

- 1.1. L'avaluació psicopedagògica segons la legislació vigent a Catalunya.
- 1.2. L'avaluació psicopedagògica com a procés compartit de recollida d'informació i de presa de decisions encaminades a fonamentar l'oferta educativa.
- 1.3. Un model general d'intervenció psicopedagògica basat en la investigació-acció.
- 1.4. Els tres vessants de l'avaluació psicopedagògica: Vessant descriptiu, explicatiu i prospectiu.
- 1.5. La necessària col·laboració entre el psicopedagog i els mestres i professors en l'avaluació psicopedagògica
- 1.6. L'avaluació psicopedagògica des d'una perspectiva comunitària
 - La perspectiva comunitària de l'educació
 - La socialització dels processos educatius
- 1.7. L'avaluació psicopedagògica i l'escola inclusiva

2. Resolució d'un cas pràctic

3. Eines i instruments per a l'avaluació psicopedagògica

- 3.1. Eines i instruments per a la recollida d'informació
- 3.2. Algunes tècniques per a la identificació de n.e.e. i per a la fonamentació de la resposta educativa (L'anàlisi de discrepàncies i l'anàlisi d'espai vital)
- 3.3. L'avaluació del procés de lectoescriptura.
- 3.4. Taules per a la determinació del nivell de competències curriculars i per a registrar la seva evolució.
- 3.5. Tests psicomètrics i projectius.
- 3.6. L'avaluació de les necessitats educatives més inespecífiques o generals: Qüestionari d'autoavaluació del procés d'ensenyament i aprenentatge.

4. Redacció de dictàmens i informes

METODOLOGIA:

Les sessions de classe tindran un caràcter marcadament pràctic. A partir de la lectura de documents, de les explicacions del professor i de l'exposició d'experiències s'intentarà anar construint entre tots –i cadascú des del seu propi bagatge de coneixements- un cos teòric i pràctic a l'entorn dels continguts de l'assignatura.

Un element molt important en la metodologia és el treball en equip, sigui en equips esporàdics –per fer un

petit treball dintre una sessió de classe-, sigui en equips estables, per treballar algun dels punts del programa seguint alguna tècnica de treball cooperatiu.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació es tindran en compte els següents elements:

- Treball de reflexió individual sobre els continguts del programa (40 %)
- Un examen final (40 %)
- L'assistència i la participació a les classes (10 %).

La puntuació obtinguda en els dos primers elements ha de ser com a mínim d'aprovat (= 5). L'alumne/a que no hagi aprovat l'assignatura a la convocatòria de febrer s'haurà de presentar a la convocatòria de juny per tots aquells elements d'avaluació que no hagi aprovat.

BIBLIOGRAFIA:

- Bassedas, E., Marrodán, M., Oliván, M., Rossell, M., Seguer, M., Vilella, M. (1991): *Intervención educativa y diagnóstico psicopedagógico*. Barcelona: Paidós/Cuadernos de Pedagogía (Edició original 1989).
- Brown, L. (1989): *Criterios de funcionalidad*. Barcelona: Edic. Milán/Fundació Catalana Síndrome de Down.
- Brown, L., Nietupski, J. i Hamre Nietupski, S. (1976): «Criteris de funcionalitat última», a Ortega, L. (Comp.) (1987): *Recerca actual en integració escolar*. Documents d'Educació especial, núm. 7. Barcelona: Departament d'Ensenyament, pp. 21-34.
- Carretero, M.R., Pujolàs, P. i Serra, J. (2002): *Un altre assessorament per a l'escola. L'assessorament psicopedagògic des d'una perspectiva comunitària*. Barcelona: La Galera.
- Coll, C. (1996): «Psicopedagogía: confluencia disciplinar y espacio profesional», a MONEREO, C. i SOLÉ, I. (Coord.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional i constructivista*. Madrid: Alianza, pp. 33-52.
- Corominas, P., De Cea, F., Henar, Z., Núñez, L. i Rodríguez, E. (1992): *VAQ. Instrument per a l'avaluació de centres docents*. Barcelona: Barcanova.
- Darder, P. i López, J.A. (1984): *El QUAFE.80. Qüestionari d'Anàlisi del Funcionament de l'Escola*. Barcelona: Rosa Sensat/Edicions 62.
- Darder, P. i López, J.A. (1985): *Elements d'organització i avaluació del centre educatiu d'EGB*. Barcelona: Rosa Sensat/Edicions 62.
- Ferrandez, A., Peiro, J. i Puente, J.M. (1993): *La evaluación en la educación de las personas adultas*. Madrid: Diagrama.
- Giné, C. (1997): «L'avaluació de les necessitats educatives especials dels alumnes: la necessària col·laboració dels mestres i dels psicopedagogs», dins *Suports*, vol 1 núm. 1, pp. 1-9.
- Martín, E. i Solé, I.: (1990): «Intervención psicopedagógica y actividad docente: claves para una colaboración necesaria», a Coll, C., Palacios, J. i Marchesi, A.: *Desarrollo psicológico y educación*. Vol. II. Madrid: Alianza, pp. 463-476.
- Monereo, C. i Solé, I. (1996): «El modelo de asesoramiento educacional-constructivo: dimensiones críticas», a Monereo, C. i Solé, I. (Coord.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional i constructivista*. Madrid: Alianza, pp. 15-32.
- Onrubia, X., Lago, J.R. i Pitarque, I. (1996): «Dimensiones para el análisis de la práctica educativa desde una perspectiva psicopedagógica», a C. Monereo i I. Solé (coords.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional*. Madrid: Alianza, pp. 257-284.
- Pérez Gómez, A. (1989^a): «Modelos contemporáneos de evaluación», a Gimeno, J. i Pérez Gómez, A.: *La enseñanza; su teoría y su práctica*. Torrejón de Ardoz (Madrid): Akal, pp. 426-449.
- Puigdemívol, I. (1992): *Programació d'aula i adequació curricular*. Barcelona: Graó
- Wang, M.C. (1995): *Atención a la diversidad del alumnado*. Madrid: Narcea.

Dificultats d'Aprenentatge i Intervenció Psicopedagògica

PROFESSOR: José Ramon LAGO i MARTÍNEZ

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

- Delimitar conceptualment les dificultats d'aprenentatge i la intervenció psicopedagògica.
- Facilitar l'adquisició dels coneixements i les estratègies que permetin identificar, delimitar i analitzar les dificultats d'aprenentatge.
- Facilitar l'adquisició dels coneixements i les estratègies que permetin planificar, aplicar i valorar la resposta educativa adequada a les diferents dificultats d'aprenentatge.

CONTINGUTS:

1. La intervenció psicopedagògica i les dificultats d'aprenentatge: delimitació conceptual.
2. Les dificultats d'aprenentatge més generals: avaluació i resposta.
3. Les dificultats d'aprenentatge específiques: avaluació i resposta.
 - 3.1. Dificultats d'aprenentatge de l'expressió oral
 - 3.2. Dificultats d'aprenentatge de la decodificació lectora. Dislèxia.
 - 3.3. Dificultats de comprensió lectora.
 - 3.4. Dificultats d'escriptura. Disgrafia.
 - 3.5. Dificultats d'aprenentatge de les matemàtiques.
 - 3.6. Dificultats d'aprenentatge per dèficits d'atenció i motivació.

METODOLOGIA:

Les classes es plantejaran com un espai de debat, aportació d'experiències i confrontació d'idees. Es combinaran l'exposició per part del professor, el treball en equip dels estudiants dins i fora de l'aula, l'anàlisi de documents, l'estudi de casos i els debats.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació de l'assignatura es tindran en compte els següents elements:

- Un treball individual o en grup sobre algun dels continguts del programa.
- Un examen final
- L'assistència i la participació a les classes, l'aportació de materials i experiències, la participació a les tutories, etc.

BIBLIOGRAFIA:

- Alonso, J. i Carriedo, N. (1996): «Problemas de comprensión lectora: evaluación e intervención». Dins Monereo, C. i Solé, I. (Coord.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza, pp. 343-364.
- Barberà, E. i Gómez-Granell, C. (1996): «Las estrategias de enseñanza y evaluación en matemáticas». Dins Monereo, C. i Solé, I. (Coord.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza, pp. 383-404.
- Camps, A. i Castelló, M. (1996): «Las estrategias de enseñanza-aprendizaje en la escritura». Dins Monereo, C. i Solé, I. (Coord.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza, pp. 321-342.

- Defior Citoler, S. (1996): *Las dificultades de aprendizaje: un enfoque cognitivo. Lectura, escritura, matemáticas*. Archidona (Málaga): Aljibe.
- Equip Psicopedagògic de Terrassa (1989): *Pruebas pedagógicas graduadas para Preescolar i Ciclo Inicial*. Madrid: Aprendizaje Visor.
- Jiménez, J. i Gironde, L. (1990): *Càlcul a l'escola. Reflexions i propostes*. Col. Guix, 13. Barcelona: Graó.
- Jorba, J. i Casellas, E. (Eds.) (1996): *Estratègies i tècniques per a la gestió social a l'aula. Volum 1: La regulació i l'autoregulació dels aprenentatges*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Institut de Ciències de l'Educació.
- Monereo, C. i Solé, I. (Coord.) (1996): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza.
- Nicasio, J. (1995): *Manual de dificultades de aprendizaje. Lenguaje, Lecto-escritura y Matemáticas*. Madrid: Narcea.
- Rivière, A. (1990): «Problemas y dificultades en el aprendizaje de las matemáticas: una perspectiva cognitiva». Dins Marchesi, A., Coll, C., i Palacios, J. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. III*. Madrid: Alianza, pp. 155-182.
- Sánchez, E. i altres (1989): *Dificultats d'aprenentatge*. Barcelona: UOC.
- Sánchez, E. (1990): «El aprendizaje de la lectura y sus problemas». Dins Marchesi, A., Coll, C., i Palacios, J. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. Vol. III*. Madrid: Alianza, pp. 121-130.
- Sánchez, E. (1990): «Estrategias de intervención en los problemas de lectura». Dins Marchesi, A., Coll, C., i Palacios, J. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. Vol. III*. Madrid: Alianza, pp. 139-154.
- Sánchez, M. (1999): *Aprenent i ensenyant a parlar*. Lleida: Pagès Editors
- Solé, I. (1992): *Estrategias de lectura*. Barcelona: Graó.
- Solé, I. (1993): «Disponibilidad para el aprendizaje y sentido del aprendizaje». Dins Coll, C. et alt.: *El constructivismo en el aula*. Barcelona: Graó, pp. 25-46.
- Toro, J. (1986): *Test d'anàlisi de lectura i escriptura en català*. Madrid: Aprendizaje Visor.
- Valmaseda, M. (1990): «Los problemas de lenguaje en la escuela». Dins Marchesi, A., Coll, C., i Palacios, J. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. Vol. III*. Madrid: Alianza, pp. 101-120.

La Construcció del Coneixement Acadèmic

PROFESSORA: Montse BENLLOCH I BURRULL

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS:

L'objectiu més general d'aquesta assignatura és donar eines psicopedagògiques per a l'assessorament en l'educació científica i matemàtica des d'una perspectiva constructivista.

Al finalitzar el curs els alumnes hauran de saber:

- Caracteritzar el coneixement acadèmic i el coneixement intuïtiu.
- Identificar alguns processos psicològics que intervenen en la comprensió de conceptes bàsics en matemàtiques i ciències.
- Valorar les condicions educatives que afavoreixen l'aprenentatge del coneixement en ciències i matemàtiques
- Diferenciar les propostes didàctiques en matemàtiques i ciències d'acord als seus fonaments psicopedagògics i epistemològics.

CONTINGUTS:

1. Constructivisme

1.1. Definició del concepte.

- La construcció del món feta pels artistes, les persones del carrer i els científics.
- Psicologia i constructivisme, la perspectiva piagetiana i vigotskiana.
- Filosofia i constructivisme.

1.2. Les aportacions de la teoria de Piaget al constructivisme.

- El pensament científic com a model de coneixement en evolució.
- Què, com i qui construeix el coneixement?
- Què canvia i què és invariant en el desenvolupament cognitiu?

1.3. Les aportacions de la teoria de Vigotski al constructivisme

- L'activitat sociocultural com a model de construcció del coneixement.
- Què, com i qui construeix el coneixement en la teoria de Vigotski?
- Mediació semiòtica i consciència en la construcció de coneixements.

1.4. El coneixement de la vida quotidiana (informal) i el coneixement escolar (formal).

- Universals cognitius.
- Organització social de l'educació: conseqüències cognitives.
- Diferències entre l'educació formal i informal.

2. Construcció de coneixements científics

2.1. Condicions generals de l'aprenentatge

- Nivells d'anàlisi per examinar l'aprenentatge.
- Elements que intervenen en l'aprenentatge.

2.2. Processos d'aprenentatge

- Processos d'adquisició i construcció del coneixement científic.
- Diferents nivells d'anàlisi dels processos:

2.3. El paper de les idees implícites en l'aprenentatge de les ciències

- Característiques de les idees intuïtives prèvies a la instrucció.

2.4. Estratègies per identificar idees prèvies.

- Tècniques més emprades: el col·loqui, pluja d'idees, cartells, dibuixos i qüestionaris, mapes conceptuals.
- 2.5. Estratègies per a conquerir el canvi conceptual
 - Requeriments segons Posner.
 - Proposta de Hewson.
 - Exemples de canvi d'algunes idees i conceptes en ciències.
- 2.6. De l'aprenentatge associatiu a l'aprenentatge constructiu.
 - Característiques psicològiques dels dos tipus d'aprenentatge .
- 3. Construcció de coneixement matemàtic

Relacions entre el coneixement formal i no formal emprant continguts matemàtics en diferents contextos.

 - Concepte de transferència.
 - Coneixement matemàtic i activitat matemàtica.
 - Coneixement matemàtic i context d'adquisició.
- 3.1. Aspectes socials i culturals de les matemàtiques.
 - Coneixement i pràctica.
 - Activitats relacionades amb l'entorn.
 - Anàlisi de les diferents activitats matemàtiques transculturals.
- 3.2. Perspectiva de la construcció individual del nombre.
 - Formació de la noció de nombre.
 - Desenvolupament de la conservació.
 - Correspondències.
 - Desenvolupament de la sèrie.
- 3.3. Mesura
 - Desplaçaments i punts de referència en l'espai.
 - Longitud.
 - Quantitats físiques.

METODOLOGIA:

Es realitzaran classes expositives i participatives. Els alumnes hauran de llegir un seguit de textos que s'indicaran a l'inici del curs. Seran obligatoris per a tothom i seran discutits i analitzats a classe. També es farà servir material audiovisual per analitzar conductes d'aprenentatge.

AVALUACIÓ:

Aquesta assignatura s'avaluarà mitjançant dos exàmens parcials eliminatoris, un al final de cada quadrimestre i un treball en grup durant el 1r quadrimestre. L'assistència a classe és necessària per al convenient assoliment dels objectius de l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA:

- Baroody, A.J. *El pensamiento matemático de los niños*. Madrid: Visor. 1994
- Benlloch, M. 1984. *Por un aprendizaje constructivista de las ciencias*. Madrid: Visor.
- Benlloch, M. 1998. *Desarrollo cognitivo y teorías implícitas en el aprendizaje de las ciencias*. Madrid: Visor.
- Benlloch, M. 1992. *Ciencias en el parvulario*. Barcelona: Paidós
- Bishop, A. 1994. *Mathematical Enculturation*. Kluwer Academic Publisher.
- Carrahaer, T; et al. *En la vida diez, en la escuela cero*. 1989/1991. San Pablo. Siglo XXI Editores.
- Driver, R; Guesne, E; Tiberghien, A. *Ideas científicas en la infancia y la adolescencia*. Madrid: MEC / Morata.
- Glaxton, G. 1987. *Vivir y Aprender*. Madrid: Alianza Editorial.

- Jiménez, M. P; Albadalejo, C; Caamaño, A. 1992. *Curso de actualización científica y didáctica*. Didáctica de las ciencias de la naturaleza. Madrid: MEC.
- Lacasa, P. 1994. *Construir conocimientos. ¿Saltando entre lo científico y lo cotidiano?* II Seminario sobre constructivismo y educación. Puerto de la Cruz.
- Lovell, K. 1966. *Desarrollo de los conceptos básicos matemáticos y científicos en los niños*. Madrid: Morata. 1986.
- Piaget, J; Szminska, A. 1967. *Génesis del número en el niño*. Buenos Aires: Guadalupe.
- Pozo, J. I. 1987. *Aprendizaje de las ciencias y pensamiento causal*. Madrid: Visor.
- Pozo, J. I. 1997: *Aprendices y Maestros*. Madrid: Alianza Editorial.
- Rogoff, B. 1993. *Aprendices del pensamiento. El desarrollo cognitivo en el contexto social*. Barcelona. Paidós.
- Scribner, S; Cole, M. Consecuencias cognitivas de la educación formal e informal. 1973/82. *Infancia y Aprendizaje*. 17, p 3-18.
- Vergnaud, G. 1991. *L'enfant, la mathématique et la réalité*. Barna. Peter Lang. Trad. Luis Ortega Segura *El niño las matemáticas y la realidad*. México: Trillas.

Intervenció Psicopedagògica en els Trastorns de Desenvolupament

PROFESSORA: Pilar PRAT i VIÑOLAS

2n Quadrimestre. 6 crèdits

OBJECTIUS:

1. Conèixer i aprofundir en les principals característiques i necessitats educatives de les persones amb trastorns en el desenvolupament
2. Disposar del coneixement teòric i pràctic per a l'avaluació psicopedagògica de les persones amb trastorns en el desenvolupament
3. Conèixer les principals eines i instruments d'avaluació psicopedagògica.
4. Conèixer els serveis de suport psicopedagògic i educatiu, fonts d'informació i recerca més rellevants.

CONTINGUTS:

1. Característiques i necessitats educatives de les persones amb trastorns en el desenvolupament i les seves dimensions en relació a la intervenció psicopedagògica
 - 1.1. El retard mental
 - 1.2. La discapacitat motriu
 - 1.3. La discapacitat auditiva
 - 1.4. La discapacitat visual
 - 1.5. L'autisme
2. L'avaluació psicopedagògica dels alumnes amb trastorns en el desenvolupament. Característiques generals i específiques.
 - 2.1. Principals eines i instruments d'avaluació psicopedagògica.
 - 2.2. Elaboració i adaptació de proves d'avaluació
3. La Resposta Educativa. Característiques i serveis de suport psicopedagògic i educatiu
4. Treball col·laboratiu amb altres professionals

METODOLOGIA:

Els diferents continguts es treballaran a partir de:

- Exposicions per part del professor
- Realització de treballs pràctics a la classe per cada bloc de continguts, individual o en grup, amb el suport del professor
- Els diferents blocs s'aniran intercalant per a cada trastorn estudiat.
- Treballs pràctics tutoritzats pel professor.

AVALUACIÓ:

S'avaluarà l'assignatura a partir de:

- Una prova escrita al final de curs. (La nota obtinguda representarà el 60% de la nota final).
- Elaboració de dos treballs pràctics, un individual i un de grup, relacionats amb els continguts de l'assignatura. (La mitjana de la nota dels treballs pràctics que caldrà aprovar representarà el 40% de la nota final).

BIBLIOGRAFIA

- Ann Tomlimson, C. *El aula diversificada*. Barcelona: Octaedro 2001
- AAMR *Retraso mental. Definicion y sistemas de apoyo* Madrid: Alianza, 1997
- Brown, L *Criterios de funcionalidad*. Barcelona: Milan. Fundació Catalana Síndrome de Down. 1989

- Del Ricón Igea, B. (coord.) *Presente y futuro del trabajo psicopedagógico*. Barcelona: Ariel. 2001
- Covington, M.V *La voluntad de aprender. Guía para la motivación en el aula*. Madrid: Alizanza, 2000
- Freixa M. *Familia y deficiencia mental* Amarú Ediciones 1993
- Gallardo, M, i altres *Discapacidad motórica. Aspectos psicoevolutivos y educativos*. Málaga: Aljibe. 1994
- Giné, C. i altres *Trastorns del desenvolupament i necessitats educatives especials* Edit. UOC 1997
- Giné, C (coord.) *Los niños con discapacidad en la escuela: recursos para la evaluación y la enseñanza*.
Comunicación, Lenguaje y Educación 1994
- Gotzens A. i Marro S. *Sordera y percepción auditiva* 2001.
- Kaufman, A. S. *Psicometria Razonada con el WISC-R*Mèxic: Manual Moderno 1982
- Luque, D. i Romero, J. *Trastornos del desarrollo y adaptación curricular* Málaga: Aljibe, 2002
- Rosa A; Ochaita, E. *Psicología de la ceguera*. Madrid. Alianza Editorial, 1993
- Reynolds, D. i altres *Las escuelas eficaces: claves para mejorar la enseñanza*. Aula XXI Madrid: Santillana,
1997
- Verdugo, M.A *Personas con discapacidad. Perspectivas psicopedagógica y rehabilitadoras*. Madrid. Siglo XXI,
1995

Mètodes d'Investigació en Educació

PROFESSORA: Núria SIMÓ i GIL

Quadrimestral. 6 credits

OBJECTIUS:

- Conèixer i comprendre els diferents mètodes d'investigació qualitativa en relació als models de recerca en els quals es fonamenten.
- Desenvolupar processos d'anàlisi i interpretació de les dades en el context d'una recerca.
- Promoure una visió oberta i complexa sobre què és la investigació que guiï la presa de decisions dels mètodes a desenvolupar segons l'orientació de la recerca.

PROGRAMA:

Els nuclis temàtics que es detallen a continuació estan pensats amb la finalitat que els estudiants visquin totes les fases d'una investigació qualitativa combinant les explicacions per part de la professora amb la realització de la recerca en la qual estan implicats els diferents grups de recerca de l'assignatura.

Tema 1: Aproximació conceptual a la investigació qualitativa

Tema 2: Procés i disseny de la investigació qualitativa

Tema 3: La planificació de la recerca

Tema 4: La recollida de dades

Tema 5: L'anàlisi de dades

Tema 6: L'informe d'investigació

METODOLOGIA:

Les sessions de classe constaran d'explicacions inicials per part de la professora per introduir les idees clau de cada tema. Els estudiants complementaran aquestes explicacions amb lectures individuals i discussions en grup de les diferents fonts d'informació de referència. Aquest treball individual és fonamental per comprendre i aplicar els continguts teòrics en la realització del treball de recerca.

AVALUACIÓ:

L'avaluació global de l'assignatura es farà a partir de:

- a) Assistència i participació en els treballs de classe.
- b) Treballs individuals: anàlisi de recerques, exercicis proposats a classe, ressenyes de capítols de llibres.
- c) Treballs en grup relacionats amb el disseny, planificació i realització d'un projecte d'investigació.

BIBLIOGRAFIA:

- Anguera, M.T. (1985): *Metodologia de la observació en las ciencias humanas*. Madrid: Cátedra
- Arnal, J. et al. (1992): *Investigación educativa. Fundamentos y metodología*. Barcelona: 1992.
- Arnaus, R. (1996): *Complicitat i interpretació. El relat d'una etnografia educativa*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- Bertely, M. (2000) *Conociendo nuestras escuelas. Un acercamiento etnográfico a la cultura escolar*. Barcelona: Paidós. Maestros y Enseñanza, 6.
- Bisquerra, R. (1989): *Métodos de investigación educativa. Guia práctica*. Barcelona: CEAC.
- Caballero, Z. (2001) *Aulas de colores y sueños. La cotidianidad en las escuelas multiculturales*. Barcelona: Octaedro-EUB.
- Cohen, L. i Manion, L. (1990): *Métodos de investigación educativa*. Madrid: Muralla.

- Elliott, J. (1989): *Pràctica, recerca, i teoria en educació*. Vic: Eumo Editorial.
- Elliott, J. (1991): *La investigación-acción en educación*. Madrid: Morata.
- Elliott, J. (1993) *El cambio educativo desde la investigación-acción*. Madrid: Morata.
- Escudero, J. M. (1990): "Tendencias actuales en la investigación educativa: los desafíos de la investigación crítica". *Curriculum*, 2, pàg. 3-25.
- Fox, D. J. (1981): *El proceso de investigación en educación*. Pamplona: EUNSA.
- Goetz, J. P. i Lecompte, M. D. (1988): *Etnografía y diseño cualitativo en investigación educativa*. Madrid: Morata. (E.O.: 1984).
- Guba, E. (1981): "Criterios de credibilidad en la investigación naturalista". A: Gimeno-Sacristán i Pérez Gómez, A. (Coord.) (1983): *La enseñanza: su teoría y su práctica*. Madrid: Akal: Universitaria, pàg.148-165.
- Jackson, Ph. W. (1991): *La vida en las aulas*. Madrid: Morata. (E.O.: 1968).
- Kemmis, S; Mctaggart, R. (1988): *Cómo planificar la investigación-acción*. Barcelona: Laertes
- Ketela, J. M.; Roegiers, X. (1995) *Metodología para la recogida de información*. Madrid: La Muralla.
- Rincón, D. et al. (1995): *Técnicas de investigación en ciencias sociales*. Madrid: Dykinson.
- Salgueiro, A. (1998): *Saber docente y práctica cotidiana. Un estudio etnográfico*. Barcelona: Octaedro
- Sancho, J. M. (1987): *Entre pasillos y clases*. Barcelona: Sendai.
- Sancho, J. M. et al. (1998): *Aprendiendo de las innovaciones en los centros*. Barcelona: Octaedro.
- Sandín, M. P. (2003): *Investigación cualitativa en educación fundamentos y tradiciones*. Madrid: McGraw-Hill
- Stake, R. E. (1998): *Investigación con estudio de casos*. Madrid: Morata.
- Taylor, S. J. i Bogdan, R. (1986): *Introducción a los métodos cualitativos de investigación*. Barcelona: Paidós.
- Walker, R. (1989): *Métodos de investigación para el profesorado*. Madrid: Morata.
- Wittrock, M.C. (1988): *La investigación en la enseñanza. Enfoques, teorías y métodos*. Vols I, II, III. Barcelona: Paidós (E.O.: 1986).
- Woods, P. (1989): *La escuela por dentro*. Barcelona: Paidós
- Woods, P. (1997): *Experiencias críticas en la enseñanza y el aprendizaje*. Barcelona: Paidós
- Woods, P. i Hammersley, M (1996): *Género, cultura y etnia en la escuela*. Barcelona: Paidós.

Seminaris

PROFESSORA: Isabel CARRILLO i FLORES

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS:

L'assignatura vol oferir espais de comunicació i de reflexió individual i col·lectiva amb la finalitat de:
a) Pensar el món actual i les problemàtiques socials i educatives; b) Introduir-se en la psicopedagogia i tenir uns coneixements generals bàsics sobre el seu significat, història, funcions...; c) Conèixer diferents àmbits i pràctiques psicopedagògiques; d) Posar en pràctica alguns coneixements i competències necessàries per l'acció psicopedagògica relacionades amb la recerca, l'assessorament i la deontologia professional.

CONTINGUTS:

Els continguts s'estructuren en tres seminaris:

Seminari 1: Societat i Psicopedagogia

- Característiques de les societats actuals i problemes socials i educatius
- Aproximació conceptual a la psicopedagogia i evolució històrica
- Funcions dels/de les professionals de la psicopedagogia

Seminari 2: Perfil i deontologia professional

- La formació teòrica i pràctica: els sabers i les competències fonamentals en la pràctica psicopedagògica
- La deontologia professional

Seminari 3: Àmbits de la psicopedagogia

- Realitats i continguts objecte d'intervenció psicopedagògica: violència juvenil; maltractaments infantils; drogodependències; diversitat cultural; violència de gènere...
- Diferents àmbits i pràctiques psicopedagògiques

METODOLOGIA:

L'assignatura s'estructura en seminaris que es basen en la participació, el diàleg, la reflexió i l'anàlisi oral i escrita, així com el treball cooperatiu de totes les persones assistents. Els continguts es treballen a través d'explicacions que introdueixen els diferents temes; conferències i lectures que permeten conèixer i profunditzar en els continguts; treballs escrits que possibiliten estructurar la informació, comprendre i avançar en el coneixement; recerca d'informació i debats que obren l'espai per expressar-se, contrastar, analitzar i compartir el coneixement.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura es farà a partir de:

- a) Assistència a les diferents sessions dels seminaris (80%)
- b) Realització de les activitats individuals i de grup que es plantegin en les diferents sessions
- c) Treballs individuals de reflexió escrita sobre els seminaris 1 i 2
- d) Treball de grup de recerca, reflexió escrita i presentació oral sobre el seminari 3
- e) Memòria individual dels continguts desenvolupats i del procés seguit en els tres seminaris

Observacions:

- Per aprovar l'assignatura cal obtenir un mínim de 5 en cada activitat d'avaluació
- El no seguiment del sistema d'avaluació especificat comporta: a) la realització d'una prova escrita; b) el desenvolupament d'una recerca sobre un àmbit de la psicopedagogia; c) tres treballs de reflexió a partir de lectures relacionades amb els continguts dels seminaris.

BIBLIOGRAFIA:

- Antunes, C. *Estimular las inteligencias múltiples*. Madrid: Narcea, 2000.
- Armengol, C. (coord.). *El trabajo en equipo en los centros educativos*. Barcelona: Praxis, 2002.
- Aranguren, L.A. i altres. *El procés de globalització mundial*. Barcelona: Intermón, 2000.
- ATTAC. *Contra la dictadura de los mercados: alternativas a la mundialización neoliberal*. Barcelona: Icària.
- Bassedas, E. i altres. *L'assessorament psicopedagògic a Catalunya*. Barcelona: Graó, 2001.
- Bisquerra, R. (coord.). *Modelos de orientación e intervención psicopedagógica*. Barcelona: Praxis, 1998.
- Bonals, J. *El trabajo en equipo del profesorado*. Barcelona: Graó, 1996.
- Carretero, M.R.; Pujolàs, P.; Serra, J. *Un altre assessorament per a l'escola*. Barcelona: La Galera, 2002.
- Cascón, P. "Qué es bueno saber sobre el conflicto? y "Educar en y para el conflicto en los centros", *Cuadernos de Pedagogía*. Núm. 287, 2000, pp. 57-66.
- Castells, M. *La era de la información. Vol. I, II, III*. Madrid: Alianza, 1997.
- Comellas, M.J. (coord.). *Las competencias del profesorado para la acción tutorial*. Barcelona: CissPraxis, 2002.
- Chomsky, N. *El beneficio es lo que cuenta. Neoliberalismo y orden global*. Barcelona: Crítica, 2001.
- Del Rincón, B. *El psicopedagog en el centre de secundària. Suggestiments i propostes*. Barcelona: Estel, 1998.
- Del Rincón, B. ; López, V.; Palomares, M.C. *La intervención psicopedagógica en secundaria*. Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla La Mancha, 2000.
- Del Rincón, B. (coord.). *Presente y futuro del trabajo psicopedagógico*. Barcelona: Ariel, 2001.
- Delors, J. *Educació: Hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: UNESCO, 1996.
- Diversos autors *Pensamiento crítico vs pensamiento único*. Madrid: Debate, 1998.
- Diversos autors "S.XXI. Competencias para sobrevivir", en *Cuadernos de Pedagogía*. Núm. 298, gener 2001.
- Diversos autors "Asesoramiento en centros", en *Cuadernos de Pedagogía*. Núm. 203, maig 2001.
- Diversos autors "Trenta anys d'assessorament psicopedagògic institucional a Catalunya". *Àmbits de psicopedagogia*. Juny, 2002.
- Domingo, J. *Asesoramiento al centro educativo: colaboración y cambio en la institución*. Barcelona: Octaedro, 2001.
- Estefanía, J. *Contra el pensamiento único*. Madrid: Taurus, 1997.
- Fernández, J. (coord.). *El trabajo docente y psicopedagógico en educación secundaria*. Málaga: Aljibe, 1995.
- Filella, G. (coord.). *La intervenció psicopedagògica en el context no formal. Models d'orientació*. Lleida: Pagès, 1999.
- Fisas, V. *Cultura de la paz y gestión de conflictos*. Barcelona: Icària, 1998.
- Goleman, D. *Inteligencia emocional*. Barcelona: Kairós, 1996.
- Hernández, F. (coord.). *Formación del profesorado*. Barcelona: Praxis, 1998.
- Imbernón, F. (coord.). *La educación en el siglo XXI. Los retos del futuro inmediato*. Barcelona: Graó, 1999.
- Jiménez, R.A. i Porras, R. *Modelos de acción psicopedagógica: entre el deseo y la realidad*. Málaga: Aljibe, 1997.
- Marchesi, A.; Martín, E. *Calidad de la enseñanza en tiempos de cambio*. Madrid: Alianza, 1998.
- Marcelo, C. (coord.). *Asesoramiento curricular y organizativo*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Martín, E. "La intervención psicopedagógica en el ámbito de la gestión del Ministerio de Educación y Cultura", en *Infancia y Aprendizaje*. Núm. 87, 1999, pp. 27-45.
- Martínez, M. *El contrato moral del profesorado*. Bilbao: Desclée de Brower, 1998.
- Monereo, C.; Solé, I. (coord.). *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza, 1996.
- Moreu, A.C. "La via psicopedagògica. Els discursos dels professors a Espanya des de 1875 fins a 1931". *Revista Catalana de Pedagogia*. Vol. 1, 2002.
- Morín, E. *Els set coneixements bàsics per a l'educació del futur*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 2000.

- Morín, E. *Tenir el cap clar*. Barcelona: La Campana, 2001.
- Nieto, J.M.; Botias, F. *Los equipos de orientación educativa y psicopedagógica*. Barcelona: Ariel, 2002.
- Parrilla, A. (coord.). *Apoyo a la escuela: un proceso de colaboración*. Ed. Mensajero, 1996.
- Pérez de Cuéllar, J. *Nuestra diversidad creativa*. Madrid: Fundación Santamaría/SM, 1997.
- Pérez Gómez, A.I. *La cultura escolar en la sociedad neoliberal*. Madrid: Morata, 1998.
- Polo, P. (coord.). *Educación, globalización y democracia*. Palma: Escola de Mitjans Didàctics, 2002.
- Puig, J.M. *Toma de conciencia de las habilidades para el diálogo*. Madrid: CLE, 1992.
- Rancière, J. *O mestre ignorante*. Belo Horizonte: Autêntica, 2002.
- Roca, I.; Colomina, M.R. "Intervención psicopedagógica: una -¿o más de una?- realidad compleja.", *Infancia y Aprendizaje*. Núm. 87, 1999, pp. 9-26.
- Rodríguez, M.M. *El asesoramiento en educación*. Málaga: Aljibe, 1996.
- Sastre, G.; Moreno, M. *Resolución de conflictos y aprendizaje emocional. Una perspectiva de género*. Barcelona: Gedisa, 2002.
- Shön, D. *La formación de profesionales reflexivos*. Barcelona: Paidós, 1992.
- Solé, I. *Orientación educativa e intervención psicopedagógica*. Barcelona: ICE de la UB/Horsori, 1998.
- Vilanou, C. (coord.). *Emili Mira. Els orígens de la psicopedagogia a Catalunya*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1998.

Assignatures Obligatòries de 2n curs

Pràcticum

COORDINACIÓ: José Ramón LAGO MARTÍNEZ

Annual. 15 crèdits.

Per cursar l'assignatura de Pràcticum s'hauran d'haver cursat, prèviament, un mínim de quatre assignatures de primer curs.

OBJECTIUS:

Les pràctiques de Psicopedagogia estan concebudes per proporcionar als estudiants un aprofundiment en els continguts dels estudis de Psicopedagogia en la seva aplicació en àmbits d'intervenció psicopedagògica. Durant el curs 2003-2004, aquests àmbits d'intervenció es concreten bàsicament en entorns escolars i de serveis socials. En aquest sentit, la Facultat d'Educació oferirà places de pràctiques en els següents contextos:

1. Instituts i Centres d'Educació Secundària.
2. Equips d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica (EAP).
3. Centres de Recursos per a Alumnes amb Dèficits Auditius (CREDA).
4. Centres d'Educació Especial.
5. Centres d'Educació Infantil i Primària.
6. Centres vinculats a Serveis Socials.
7. Programes de Cooperació Internacional.

TEMPORALITZACIÓ:

Amb caràcter general, les pràctiques es portaran a terme al llarg de vuit setmanes durant els mesos de gener i febrer de 2004. Segons les característiques del Centre o Servei de Pràctiques, es podran concentrar o distribuir en algun altre període del curs acadèmic.

ACTIVITATS A REALITZAR:

L'estudiant col·laborarà en tasques vinculades a la Psicopedagogia amb el personal del centre o servei corresponent. Elaborarà un projecte de treball que desenvoluparà durant el curs.

El projecte de treball serà elaborat per l'alumne d'acord amb els professionals del Centre o Servei de pràctiques i amb el corresponent professor-tutor de la Facultat d'Educació.

Al final del curs acadèmic l'alumne lliurarà una Memòria de Pràctiques al professor-tutor de la Facultat d'Educació. Aquesta memòria inclourà: a) Descripció del Projecte de treball; b) Descripció de la seva posada en pràctica; c) Conclusions del treball portat a terme; d) Valoració global i personal de les pràctiques.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació i la qualificació de l'assignatura de pràctiques el/la professor/a-tutor/a de la Facultat d'Educació corresponent considerarà els següents aspectes:

Assistència de l'estudiant al Centre o Serveis on haurà desenvolupat les pràctiques.

Assistència a reunions i participació en projectes que els Centres o Serveis de pràctiques sol·licitin o admetin.

Assistència a sessions de formació i seguiment de les pràctiques.

Entrevistes amb el professor-tutor.

Memòria de pràctiques.

Informe escrit del professional del Centre o Servei de pràctiques.

Psicologia de la Instrucció

PROFESSOR: Àngel ALSINA i PASTELLS

Quadrimestral: 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Es tracta d'una assignatura troncal bàsica en els estudis de psicopedagogia, de caràcter teòric, però que aspira a proporcionar elements per a analitzar i comprendre la pràctica educativa escolar. També vol fonamentar el disseny de la pràctica de l'ensenyament i de la intervenció psicopedagògica.

L'objectiu fonamental de l'assignatura és aprofundir en les bases psicopedagògiques del currículum. A partir d'aquest, se'n desprenen els següents:

- Aconseguir que els estudiants siguin capaços d'adquirir una visió global de la psicologia de la instrucció, de la seva configuració històrica i dels seu objecte d'estudi.
- Disposar de criteris que permetin valorar les aportacions d'aquesta disciplina a l'estudi dels fenòmens educatius escolars i resoldre els problemes relacionats amb la seva planificació i desenvolupament.
- Contrastar les informacions i els criteris continguts en els blocs sobre els diferents temes proposats amb la pròpia experiència i coneixement pràctic de la realitat escolar per a revisar els criteris propis, per a consolidar-los científicament o per a modificar-los si cal.
- Construir, de manera personal, criteris d'intervenció psicopedagògica fonamentats.

CONTINGUTS:

Tema 1. La psicologia de la instrucció: aspectes definitoris

1. Antecedents de la psicologia de la instrucció.
2. L'aparició de la psicologia de la instrucció. Breu evolució històrica de la seva conceptualització.
3. Definició contemporània de psicologia de la instrucció.
4. Teories i models psicològics.
5. Teories i models instruccionals.
 - 5.1. Principals aportacions.
 - 5.2. Interaccions teòriques i pràctiques: cognitives, socials i contextuals.
 - 5.3. Principals teories i models instruccionals.

Tema 2. Els subjectes de la instrucció: el professor

1. L'afectivitat del professor
2. La motivació del professor per a ensenyar. El *burnout*
3. El pensament del professor.
4. Aspectes diferencials en l'estudi del professor.
5. L'avaluació del professor.

Tema 3. Els subjectes de la instrucció: l'alumne

1. L'afectivitat de l'alumne
2. La motivació de l'alumne per aprendre
3. Els processos de pensament de l'alumne
4. Aspectes diferencials de l'alumne
5. L'avaluació de l'alumne

Tema 4. El medi físic com a context instruccional

1. Introducció
2. La influència en el procés instruccional del disseny arquitectònic de les aules.
3. La distribució dels alumnes a l'aula.

4. La mida o ràtio del grup-classe.
5. La influència del temps instruccional.

METODOLOGIA:

A l'inici de cada tema es presentarà un esquema pensat perquè serveixi de guió. També es presentarà la bibliografia específica per ampliar els coneixements sobre el tema.

En el transcurs de cada tema hi haurà sessions d'exposició teòrica en les quals es presentaran els continguts que cal conèixer i sessions pràctiques que permetran veure d'una manera pràctica els diferents continguts exposats.

AVALUACIÓ:

L'avaluació es compon de dues proves (una parcial i una final) i un treball:

- Les proves són de resposta múltiple, i es realitzen una a mitjans del quadrimestre i l'altre dins del calendari oficial. S'establirà una data prèvia a la realització de cada prova per al repàs dels continguts així com per fer un mostreig del tipus d'examen. Els estudiants que no superin alguna de les proves, es podran presentar a la segona convocatòria, que tindrà les mateixes característiques que el de primera convocatòria.
- El treball està pensat per aconseguir un millor seguiment d'alguns dels temes, alhora que ajuda a la seva comprensió i ampliació. Amb ell es pretén, també, adquirir l'hàbit de llegir llibres i articles de Psicologia d'una manera raonada i crítica. Es lliurarà als estudiants un guió del treball amb els objectius, criteris d'avaluació, etc. El treball s'haurà de presentar dins els quinze dies anteriors a l'acabament de l'assignatura, previ acord amb els estudiants.

La qualificació final s'obté del resultat de les puntuacions obtingudes en les proves i l'avaluació del treball, de manera que el 70% de la nota la formarà l'apartat teòric i el 30% restant s'obindrà de les puntuacions obtingudes en l'apartat pràctic.

BIBLIOGRAFIA:

- Coll, C. (1986). *Marc curricular per a l'ensenyament obligatori*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Coll, C. et al. (1997). *Psicologia de la Instrucció*. Barcelona: U.O.C.
- Davidoff, L. (1984). *Introducción a la psicología*. Mèxic: McGraw-Hill
- Gagné, R.M. i Rohwer, W. (1969). Instructional Psychology. *Annual Review of Psychology*, 20, 381-418.
- Genovard, C. i Gotzens, C. (1990). *Psicología de la Instrucción*. Madrid: Santillana.
- Henson, K. i Eller, B.F. (2000). *Psicología educativa para la enseñanza eficaz*. Madrid: Thomson.
- Morris, C.G. (1997). *Psicología*. Madrid: Prentice-Hall.
- Myers (1991). *Psicología*. Madrid: Panamericana.
- Nye, D.R. (2002) *Tres psicologías*. Madrid: Thomson Learning. Paraninfo.
- Worchel, S. i Shebilske, S. (1997). *Psicología. Fundamentos y aplicaciones*. Madrid: Prentice-Hall.

Orientació Professional

PROFESSORA: Esther FATSINI i MATHEU

Quadrimestral. 6 crèdits

INTRODUCCIÓ:

En aquesta assignatura es pretén oferir un recorregut per les diferents perspectives teòriques, models, processos, etc., en orientació professional. L'estabilitat laboral, l'immobilisme professional, la formació per a l'exercici de la professió, entre altres, han donat pas a la temporalitat, la polivalència i la formació contínua. En aquest context el professional de l'orientació té un paper primordial: orientar pel canvi i per la presa de decisions.

OBJECTIUS:

- Proporcionar elements de reflexió per a la intervenció en orientació professional.
- Analitzar diferents eines i estratègies per l'orientació professional.
- Conèixer els diferents àmbits d'intervenció: formals i no formals.

CONTINGUTS:

1. Aspectes introductoris. Clarificació terminològica.
2. Models i teories.
 - 2.1. Del Model d'Ajut al d'Educació per la Carrera.
3. Funcions de l'orientador.
4. L'orientació professional en la formació: reglada, ocupacional i contínua.
5. El paper de l'orientació en l'elaboració del projecte professional.
 - 5.1. Exploració a nivell personal: Autoconeixement, autoestima, interessos, preferències professionals...
 - 5.2. Coneixement dels recursos i serveis d'intermediació facilitadors de la inserció laboral.
 - 5.3. Mètodes i tècniques d'accés a la professió i l'ocupació.
 - 5.4. El paper dels tests en la tasca orientadora.
 - 5.5. Informació professional.
 - 5.6. La intervenció en l'orientació professional de diferents col·lectius.
6. Disseny de programes d'intervenció.
 - 6.1. Valoració de necessitats educatives.
 - 6.2. Finalitat. Determinació dels objectius prioritaris.
 - 6.3. Planificació de la intervenció: continguts, destinataris, recursos,...
 - 6.4. Avaluació i redisseny.
7. Tendències i prospectiva en Orientació Professional.
 - 7.1. Iniciatives i Programes Comunitaris.
 - 7.2. L'orientació professional a Espanya i Catalunya.

METODOLOGIA:

Es combinarà la teoria amb la lectura d'articles i bibliografia diversa per fer-ne posteriorment un comentari o debat. També es realitzaran activitats de dinàmica de grups i altres activitats grupals i individuals. Es fomentarà el diàleg i la reflexió a partir de les experiències del grup d'alumnes.

AVALUACIÓ:

L'avaluació es realitzarà en funció de:

- Treballs individuals a classe.
- Treball en grup.
- La realització d'una prova escrita sobre continguts del programa.

BIBLIOGRAFIA

- Adame, M.T. (coord.). *Orientació per a la inserció sociolaboral dels joves: Recull d'experiències i materials*. Palma: Universitat de les Illes Balears, 1999.
- Álvarez, M. *Orientación profesional*. Barcelona: Cedecs, 1995.
- Álvarez, M. i altres. *La orientación vocacional a través del curriculum y de la tutoría. Una propuesta para la etapa de 12 a 16 años*. Barcelona: ICE, Graó. Materiales para la innovación educativa (MIE), 1991.
- Arnaiz, P.; Guerrero, C. *Discapacidad psíquica: formación y empleo*. Archidona: Aljibe, 1999.
- Diversos autors *L'orientació professional. Temes a debat*. Barcelona: Institut Municipal d'Educació, 1995.
- Fernández Sierra, J. *El trabajo docente y psicopedagógico en Secundaria*. Col: Biblioteca de Educación. Archidona, Málaga: Aljibe, 1995.
- Filella, G. (coord.). *La intervenció psicopedagògica en el context no formal*. Lleida: Pagès ed., 1999.
- Gallego, S. *Cómo planificar el desarrollo profesional*. Barcelona: Laertes, 1999.
- Jurado, P. *Integración sociolaboral y educación especial*. Bellaterra: PPU, 1993.
- Montané, J. *Orientación ocupacional*. Barcelona: Ceac, 1993.
- Montané, J.; Martínez, M. *La orientación escolar en la educación secundaria. Una nueva perspectiva desde la educación para la carrera profesional*. Barcelona: P.P.U., 1994.
- Poal, G. *Entrar, quedarse, avanzar*. Madrid: Siglo veintiuno de España Editores, 1993.
- Puchol, Ll. *Reorientación de carreras profesionales*. Madrid: ESIC, 1994.
- Repetto, E. *Orientación educativa e intervención psicopedagógica*. Madrid: UNED, 1994.
- Riart, J. *Elegir una profesión. Proceso de reflexión para elegir bien una profesión*. Barcelona: PPU, 1996.
- Rodríguez Espinar, S. (Coord.) . *Teoría y práctica de la orientación educativa*, 1993.
- Rodríguez Moreno, M.L. *La orientación profesional. I. Teoría*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Rodríguez Moreno, M.L. *El mundo del trabajo y las funciones del orientador*. Barcelona: Barcanova, 1992.
- Sánchez, F.J. *Y el año que viene ¿qué?* Barcelona: CissPraxis, 2001.
- Sanz Oro, R. *Evaluación de programas en orientación educativa*. Madrid: Pirámide, 1990.
- Torres, J.A. *La formación del profesor tutor como orientador*. Jaén: Universidad de Jaén, 1996.
- Valls, F. *Fundamentos de orientación profesional para psicopedagogos*. Almería: Universidad de Almería, 1998.
- Valls, F. *Programa autoaplicable de asesoramiento vocacional*. Almería: Universidad, Servicio de Publicaciones. Monografías Humanidades, 1996.

Aspectes Sociolingüístics i Didàctics de l'Ensenyament de la Llengua

PROFESSOR: Josep TIÓ i CASACUBERTA

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS:

El primer bloc de l'assignatura pretén proporcionar un conjunt de coneixements bàsics sobre la situació sociolingüística en l'àmbit català, especialment en els col·lectius dels adolescents i dels joves, per tal d'analitzar les repercussions d'aquesta situació en l'ensenyament de la llengua a primària i a secundària.

El segon bloc pretén proporcionar un conjunt de coneixements bàsics sobre els objectius, els continguts i les bases didàctiques de l'ensenyament de la llengua. També pretén exercitar els estudiants en l'anàlisi, l'avaluació, la utilització, l'adaptació i l'elaboració de materials didàctics adreçats a alumnes de secundària.

PROGRAMA:

1. Aspectes sociolingüístics. Iniciació conceptual i terminològica.

1.1 Llengua i cultura.

1.1.1. Llengua, producte cultural.

1.1.2. Llengua, dipòsit de cultura.

1.1.3. Eina creadora i transmissora de cultura.

1.1.4. Funcions principals de la llengua: comunicatives, identificadores, simbòliques.

1.2. Llengua, territori, demografia.

1.2.1. Llengua pròpia.

1.2.2. Comunitat lingüística.

1.2.3. Contacte de llengües.

1.2.4. Llengües majoritàries i minoritàries

1.2.5. conflicte lingüístic.

1.3. Diglòssia.

1.3.1. El concepte i la seva evolució.

1.3.2. Dues condicions essencials.

1.3.3. Quatre casos possibles.

1.3.4. La diglòssia als PPCC.

1.3.5. Acceptació i autoanàlisi.

1.3.6. Algunes distincions introduïdes.

1.3.7. Canvis recents.

1.3.8. Conclusions.

1.4. Coneixement i ús del català a Catalunya i als altres PPCC.

1.4.1. Reflexions prèvies.

1.4.2. Fonts i metodologies.

1.4.3. Modalitats.

1.4.4. Coneixement del català als diferents països: dades sincròniques, dades siacròniques. Alguns col·lectius específics: infants, adolescents, joves, immigrants...

1.4.5. Competència i performància.

1.4.6. Ús o usos.

1.4.7. Usos privats, públics, oficials.

1.4.8. El català a l'ensenyament.

1.4.9. Conclusions sobre la situació social de la llengua catalana.

1.5. Normalització lingüística.

- 1.5.1. Antecedents i significacions.
- 1.5.2. Normalització / normativització.
- 1.5.3. Normalització / extensió de l'ús.
- 1.5.4. Justificacions.
- 1.5.5. Objectius polítics i jurídics.
- 1.5.6. Objectius sociolingüístics.
- 1.5.7. Balanç de resultats.
- 1.6. Bilingüisme i educació.
 - 1.6.1. Bilingüisme individual.
 - 1.6.2. Bilingüisme i societat.
 - 1.6.3. L'adquisició d'una segona llengua.
 - 1.6.4. L'educació bilingüe.
 - 1.6.5. Immersió lingüística versus submersió lingüística.
 - 1.6.6. Condicions i característiques dels programes d'immersió lingüística.
 - 1.6.7. Bilingüisme i educació en el domini lingüístic català.
 - 1.6.8. Situació de l'ensenyament bilingüe a Catalunya.
- 2. Aspectes didàctics.
 - 2.1. Diversitat lingüística i ensenyament.
 - 2.1.1. Relació entre diversitat lingüística i rendiment escolar.
 - 2.1.2. Teories del dèficit i teories de la diferència .
 - 2.1.3. Tractament educatiu de la diversitat i la variació lingüístiques .
 - 2.2. La llengua i la literatura en l'ensenyament obligatori.
 - 2.2.1. El caràcter instrumental de les habilitats i dels coneixements lingüístics.
 - 2.2.2. L'ensenyament de la llengua orientat a l'ús.
 - 2.2.3. La llengua i la literatura en els dissenys curriculars de primària i secundària: objectius, continguts i orientacions didàctiques.
 - 2.3. Avaluació i ús de materials didàctics.
 - 2.3.1. Els materials didàctics: tipologies i funcions.
 - 2.3.2. Observació, anàlisi i avaluació de materials didàctics.
 - 2.3.3. Utilització i adaptació de materials didàctics.
 - 2.4. L'elaboració de materials didàctics.
 - 2.4.1. La planificació.
 - 2.4.1.1. Documentació, tant pel que fa a la matèria com als recursos didàctics.
 - 2.4.1.2. Delimitació dels objectius i dels continguts.
 - 2.4.1.3. Establiment de criteris d'organització i distribució del material.
 - 2.4.1.4. Establiment de criteris de redacció i estil.
 - 2.4.2. L'elaboració.
 - 2.4.2. 1. Ideació, selecció i construcció de les activitats.
 - 2.4.2. 2. Redacció dels textos explicatius i dels enunciats de les activitats.
 - 2.4.2. 3. Ordenació, comprovació, sistematització i correcció del material.
 - 2.4.3. L'experimentació, la revisió i l'edició del material.

METODOLOGIA I AVALUACIÓ:

Pel que fa al primer bloc (aspectes sociolingüístics), l'avaluació consistirà en una o diverses proves sobre les matèries explicades a classe i en la valoració dels treballs teòrics o empírics (un per estudiant o grup, com a mínim).

Pel que fa al segon bloc (aspectes didàctics), que es durà a terme durant el segon quadrimestre, les primeres sessions (al voltant de 20 hores) tindran un caràcter introductor. L'objectiu és aconseguir que els estu-

dians adquireixin els coneixements bàsics que els permetin de plantejar adequadament un projecte d'elaboració de material didàctic. A la meitat del quadrimestre es realitzarà un examen amb l'objectiu de comprovar que s'han adquirit aquests coneixements. Els estudiants que no superin aquesta prova podran recuperar-la en l'examen final de juny. La resta de les sessions tindran un caràcter pràctic i es destinaran a l'elaboració (guiada i assessorada pel professor) d'un projecte de material didàctic relacionat amb algun aspecte de l'ensenyament de la llengua i la literatura a secundària. Aquest treball es podrà realitzar individualment o en grup. El nombre de membres d'un grup haurà de guardar proporció amb les característiques del projecte, i en cap cas no podrà superar les quatre persones. Els estudiants que no puguin assistir amb regularitat a aquestes sessions pràctiques hauran de realitzar el treball individualment. La nota global de l'assignatura serà la mitjana de les proves específiques i dels treballs relacionats amb cadascun dels dos apartats.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Aspectes sociolingüístics

- Arenas, J. *Llengua i educació a la Catalunya d'avui*. Barcelona: La Llar del Llibre, 1990.
- Areny, M. D. *Avaluar per construir. Eines de diagnosi i intervenció en la situació sociolingüística de l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1999.
- Argelaguet, J. *Partits, llengua i escola. Anàlisi de la política lingüística de la Generalitat de Catalunya en l'ensenyament obligatori (1980-1995)*. Barcelona: Editorial Mediterrània, 1999.
- Artigal, J.M. *Els programes d'immersió als territoris de llengua catalana*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 1995.
- Baker, Colin. *Fundamentos de educación bilingüe y bilingüismo*. Madrid. Cátedra, 1997.
- Baker, Colin. *Encyclopedia of Bilingualism and Bilingual Education*. Multilingual Matters Ltd.: Claredon, 1998.
- Bastardas, Albert., *Ecologia de les llengües*. Barcelona: Proa, 1996.
- Bibiloni, Gabriel. *Llengua estàndard i variació lingüística*. València: Editorial 3 i 4, 1997.
- Boix, Emili. *Triar no és trair. Identitat i llengua en els joves de Barcelona*. Barcelona: Edicions 62, 1993.
- Boix, Emili; Vila, F. Xavier. *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Branchadell, A. *La normalitat improbable*. Barcelona: Empúries, 1996.
- Joan i Marí, B. *Les normalitzacions reeixides*. Vilassar de Mar: Oikos-Rau, 1996.
- Lee McKay, Sandra; Hornberger, Nancy H (ed.). *Sociolinguistics and Language Teaching*. Cambridge University Press, 1996.
- Llei 1/1998, de 7 de gener, de Política Lingüística*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1998.
- Marí, I. (coord.) *La llengua als Països Catalans*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 1992.
- Monés i Pujol, J. *La llengua a l'escola: 1714-1939*. Barcelona: Barcanova, 1984.
- Pla i Molins, M. *El bilingüisme escolar a Barcelona*. Barcelona: La Magrana, 1996.
- Pradilla, M. A. *La llengua catalana al tombant del mil·lenni*. Barcelona: Empúries, 1999.
- Prats, M.; Rafanell, A.; Rossich, A. *El futur de la llengua catalana*. Barcelona: Empúries, 1990.
- Pueyo, M. *Llengües en contacte en la comunitat catalana*. València: Universitat de València, 1991.
- Reixach, Modest (coord.), *El coneixement del català*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1997.
- Serra, J.M. *Immersion lingüística, rendiment acadèmic i classe social*. Barcelona: Horsori, 1997.
- Siguan, M. *España plurilingüe*. Madrid: Alianza Editorial, 1992.
- Solí i Camardons, J. *Sociolingüística per a joves*. 2a ed. Barcelona: La Llar del Llibre, 1989.
- Vallverdú, F. *L'ús del català: un futur controvertit*. Barcelona: Edicions 62, 1990.
- Vallverdú, F. *Velles i noves qüestions sociolingüístiques*. Barcelona: Edicions 62, 1998.
- Vila, I. *La normalització lingüística a l'ensenyament no universitari de Catalunya*. Barcelona: Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, 1993.

Vila, I. *El català i el castellà en el sistema educatiu de Catalunya*. Barcelona: Horsori, 1996.
Vila, I. (coord.); Siguan, M. *Bilingüisme i educació*. Barcelona: Proa / Edicions de la UOC, 1998.

Aspectes didàctics

- Antúñez, S; del Carmen, L. M.; Imbernón, F.; Parcerisa, A.; Zabala, A. *Del proyecto educativo a la programación del aula*. Barcelona: Graó, 1992.
- Area Moreira, M. *Los medios, los profesores y el currículo*. Barcelona: Sendai Ediciones, 1991.
- Artículos de didáctica de la lengua i de la literatura* (publicació trimestral iniciada el juliol de 1994).
Barcelona: Serveis Pedagògics, S.L.
- Bassols, M. i Torrent, A. M. *Models textuals: teoria i pràctica*. Vic: Eumo Editorial, 1996.
- Bolibaugh, J. et al. *Educational Development: A Practical Issue: Guidelines for the Preparation, Production and Distribution of Text Books*. París: UNESCO, 1980.
- Cabero Almenara, J. *Análisis de medios de enseñanza: aportaciones para su selección, diseño e investigación*. Sevilla: Alfar, 1990.
- Camps, Anna; Colomer, Teresa (coord.). *L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua i la literatura en l'educació secundària*. Barcelona: ICE de la UB / Horsori, 1998.
- Cassany, Daniel. *Construir l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1999.
- Cebrián de la Serna, M. *La Didáctica, el curriculum, los medios y los recursos didácticos*. Málaga: Universidad de Málaga, 1992.
- Codina, F., Coromina, E., Fargas, A. i Fornols J. *Llengua i comunicació 3 i 4. Guia didàctica i projecte curricular*. Vic: Eumo Editorial, 1998.
- Cunningsworth, Alan. *Evaluating and Selecting EFL teaching materials*. London: Heinemann Educational Books, 1984.
- Disseny curricular. Ensenyament Primari*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.
- Disseny curricular. Ensenyament Secundari*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.
- Ellington, H. and Race, P., *Producing teaching materials: a handbook for teachers and trainers*. Kogan Page: Nichols, 1994.
- Lomas, C.; Osoro, A.; Tusón, A. *Ciencias del lenguaje, competencia comunicativa y enseñanza de la lengua*. Barcelona: Paidós, 1993.
- Lomas, C. (coord.). *La educación lingüística y literaria en la enseñanza secundaria*. Barcelona: ICE de la UB / Horsori, 1996.
- Monereo, C. *Avaluació del tractament de la diversitat als llibres de text*. Barcelona: Comissió Ciutadana Pro Integració Escolar, 1995.
- Parcerisa i Aran, A. *Materiales curriculares. Cómo elaborarlos, seleccionarlos y usarlos*. Barcelona: Graó, 1996.
- Richaudeau, F. *Conception et production des manuels scolaires*. París: UNESCO, 1979.
- Richaudeau, F. *Écrire avec efficacité*. Toulouse: Albin Michel, 1992.
- Seguin, R. *L'élaboration des manuels scolaires. Guide méthodologique*. París: UNESCO, 1989.
- Serafini, M. T. *Como se estudia*. Barcelona: Paidós, 1991.
- Serafini, M. T. *Como se escribe*. Barcelona: Paidós, 1994.
- Siguan, M. *La enseñanza de la lengua por tareas*. Barcelona: ICE de la UB / Horsori, 1995.

Models d'Orientació i Intervenció Psicopedagògica

PROFESSOR: José Ramón LAGO i MARTÍNEZ

Anual 9 crèdits.

OBJECTIUS:

- Conèixer i relacionar les característiques fonamentals dels diferents models teòrics d'intervenció amb diferents pràctiques d'intervenció psicopedagògica.
- Conèixer les característiques de l'orientació i la intervenció psicopedagògica en la legislació actual i relacionar las funcions que se li encomana amb els diferents models d'intervenció.
- Identificar algunes estratègies generals d'intervenció per a cada àmbit d'orientació i intervenció psicopedagògica i aplicar-la en algunes situacions pràctiques.

CONTINGUTS:

1. Orientació i Intervenció psicopedagògica.
 - 1.1. Concepte d'orientació i intervenció psicopedagògica.
 - 1.2. Enfocaments i models d'orientació i intervenció psicopedagògica. Classificacions dels models i enfocaments.
 - 1.3 Dimensions fonamentals d'un model d'intervenció psicopedagògica.
2. El model clínic.
3. Els models de programes.
4. Els models de consulta.
5. El model educacional-constructivista.
6. Orientació e intervenció psicopedagògica en el sistema educatiu actual.
 - 6.1. Orientació i intervenció psicopedagògica en la legislació i orientacions derivada de la LOGSE.
 - 6.2. Orientació i intervenció psicopedagògica en la legislació i orientacions de la Generalitat de Catalunya.
7. Orientació educativa i intervenció psicopedagògica a les diferents etapes de l'educació obligatòria.
8. La col·laboració en l'atenció a les n.e.e.
 - 8.1 Assessorament curricular
 - 8.2 Eixos de l'assessorament en el desplegament del currículum a les diferents etapes educatives.
9. La col·laboració en l'atenció a la diversitat.
 - 9.1 Mesures d'atenció a la diversitat.
 - 9.2 Col·laboració en la planificació i desenvolupament de les mesures d'atenció a la diversitat.
10. La col·laboració en el desplegament del currículum.
 - 10.1 L'avaluació psicopedagògica.
 - 10.2 La col·laboració en l'elaboració i desenvolupament de les adaptacions curriculars.
11. La col·laboració en la orientació i l'acció tutorial.
 - 11.1 Continguts de l'orientació educativa.
 - 11.2 Col·laboració en el desenvolupament dels àmbits de l'acció tutorial.
12. Planificació i desenvolupament de l'orientació i la intervenció psicopedagògica.

METODOLOGIA:

Les activitats de ensenyament-aprenentatge consistiran en exposicions del professor, anàlisi de documents i de casos pràctics per part dels estudiants en petit grup i elaboracions de síntesis a partir de la guia del professor.

AVALUACIÓ:

L'avaluació es realitzarà mitjançant la realització de proves escrites sobre els continguts treballats i altres activitats complementàries.

BIBLIOGRAFIA:

- Alonso, J. (1995). *Orientación educativa. Teoría, evaluación e intervención*. Ed. Síntesis.
- Bisquerra, R. (coord) (1998). *Modelos de orientación e intervención psicopedagógica*. Barcelona: Praxis.
- Carretero, R.; Pujolàs, P.; Serra, J. (2002) *Intervención Psicopedagógica des d'una perspectiva comunitària*.
- Fernández, J. (coord). (1996). *El trabajo docente y psicopedagógico en educación secundaria*. Málaga: Aljibe.
- Instruccions de la Direcció General d'Ordenació Educativa per a l'organització i el funcionament dels serveis educatius del Departament d'Ensenyament.
- Jiménez, R.A. i Porras, R. (1997). *Modelos de acción Psicopedagógica: entre el deseo y la realidad*. Málaga: Aljibe.
- Marchesi, A. Coll, C. Palacios, J. (1990) *Desarrollo psicológico y educación. Vol III: Necesidades Educativas Especiales*. Madrid: Alianza Editorial.
- Marcelo, C. (coord.). (1997). *Asesoramiento curricular y organizativo*. Barcelona: Ariel.
- M.E.C. (1998). *La orientación educativa y la Intervención psicopedagógica*. Madrid: MEC.
- Ministerio de Educación y Ciencia (1992). «*Orientación y Tutoría*» . Materiales para la Reforma. Educación Secundaria Obligatoria. Madrid: MEC.
- Monereo, C. Solé, I. (coords.). (1996). *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza Psicología.
- Parrilla, A. (1996). *Apoyo a la escuela: un proceso de colaboración*. Ed. Mensajero.
- Resolució de la Direcció General d'Ordenació Educativa de 19 de juny 1997 per la qual s'aproven instruccions relatives a l'organització del currículum a l'educació secundària obligatòria per a l'atenció a la diversitat dels alumnes.
- Rodríguez, M.M. (1996). *El asesoramiento en educación*. Aljibe. Málaga.
- Solé, I. (1998). *Orientación educativa e intervención psicopedagógica*. Barcelona: ICE de la Universitat de Barcelona/Horsori.

Educació Especial

PROFESSOR: Pere PUJOLÀS i MASET

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

1. Descriure i analitzar els plantejaments de l'Educació Especial.
2. Fonamentar, des d'una perspectiva psicopedagògica, sociològica i ètica, el plantejament inclusiu de l'Educació Especial.
3. Presentar i analitzar estratègies i recursos per a la pràctica de l'Educació Especial des d'un plantejament inclusiu.

CONTINGUTS:

Introducció: De l'avaluació psicopedagògica a l'atenció educativa de les persones amb discapacitat.

1. Descripció i anàlisi dels plantejaments de l'Educació Especial: Plantejament selectiu, Plantejament selectiu amb integració parcial i Plantejament inclusiu.
2. Estratègies de socialització entre alumnes corrents i alumnes amb n.e.e.
 - 2.1. Programes per ensenyar habilitats socials als alumnes integrats.
 - 2.2. Programes per ensenyar i motivar els alumnes corrents a participar en la integració.
 - 2.3. Disseny i adaptació de l'estructura de la classe
3. La pràctica de l'Educació Especial des d'un plantejament inclusiu:
 - 3.1. La personalització de l'ensenyament: els Plans de Treball Personalitzats
 - 3.2. L'autoregulació de l'aprenentatge: estratègies i recursos per fomentar l'autonomia dels alumnes.
 - 3.3. L'estructuració cooperativa de l'aprenentatge: estratègies i recursos per fomentar la interacció entre iguals i l'aprenentatge cooperatiu.
4. Fonamentació psicopedagògica, sociològica i ètica d'un enfocament inclusiu de l'educació especial.
5. Epíleg: La inclusió, una utopia?

METODOLOGIA:

En general, les classes es plantejaran com un espai de debat, aportació d'experiències i confrontació d'idees. Es combinaran l'exposició per part del professor, el treball en equip dels alumnes, l'anàlisi de documents, l'estudi de casos i els debats.

Més concretament, els primers dies de classe l'alumnat es dividirà en diferents equips de treball que es mantindran al llarg de tot el quadrimestre. Cada equip estarà format per un màxim de 5 alumnes. El treball en equip pròpiament dit –planificació, intercanvi de la informació, discussió en grup, presa de decisions...– es farà en hores de classe, amb la tutorització del professor. Les aportacions individuals de cadascú –les responsabilitats personals de cada alumne dins el seu equip– s'hauran de treballar individualment fora de l'horari de classes. Per això, només podran formar part d'aquests equips de treball els alumnes que puguin assistir amb regularitat a les classes. Si algú no pot assistir-hi regularment haurà de pactar amb el professor alguna altra fórmula per treballar els diferents continguts.

Els equips hauran de presentar per escrit els continguts que hauran treballat i hauran de presentar-los oralment a classe a la resta dels companys. Amb els diferents treballs escrits es confeccionarà un dossier que es posarà a la disposició de tot l'alumnat de l'assignatura.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació dels alumnes es tindrà en compte el grau d'assoliment de les competències en relació als continguts del programa, a partir dels següents elements:

- El treball en equip (o, excepcionalment, individual) sobre alguns continguts del programa, que serà avaluat pel professor. Aquest element determinarà el 50 % de la qualificació final.
- La participació i l'aportació de cadascú en el treball de l'equip, que serà avaluada per cada equip de treball i pel professor. Aquest element determinarà el 10 % de la qualificació final. Els alumnes que no puguin assistir regularment a la classe no podran ser avaluats d'aquest aspecte.
- Un examen final. Aquest element determinarà el 40 % de la qualificació final.

BIBLIOGRAFIA:

- Coll, C. (1984): «Estructura grupal, interacció entre alumnes y aprendizaje escolar». Dins: *Infancia y Aprendizaje*, 27/28, pp. 119-138.
- Departament d'Ensenyament (1986): *L'educació especial a Catalunya*. Documents d'Educació especial, núm. 8. Barcelona: Departament d'Ensenyament.
- Echeita, G. i Martín, E. (1990): «Interacció social y aprendizaje». Dins: Coll, C., Palacios, J. i Marchesi, A. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. Vol. III*. Madrid: Alianza, pp. 49-67.
- Johnson, D.W i Johnson, R.T. (1997): «Una visió global de l'aprenentatge cooperatiu». Dins: *Suports. Revista catalana d'Educació especial i atenció a la diversitat*, núm. 1, pp. 54-64.
- Johnson, D.W., Johnson, R.T. i Holubec, E.J. (1999): *El aprendizaje cooperativo en el aula*. Buenos Aires: Paidós.
- Jorba, J. i Casellas, E. (Eds.) (1996): *Estratègies i tècniques per a la gestió social a l'aula. Volum 1: La regulació i l'autoregulació dels aprenentatges*. Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona: Institut de Ciències de l'Educació.
- Ortega, J.L., Matson, J.L. (1987): *Recerca actual en integració escolar*. Documents d'Educació especial, núm. 7, Barcelona: Departament d'Ensenyament.
- Ovejero, A. (1990): *El aprendizaje cooperativo. Una alternativa eficaz a la enseñanza tradicional*. Barcelona: PPU.
- Parrilla, A. (1992): *El profesor ante la integración escolar: Investigación y formación*. Capital Federal (Argentina): Ed. Cincel.
- Porter, G.L. i Stone, J.A. (2001): "Les sis estratègies clau per al suport de la inclusió a l'escola i a la classe". *Suports*, vol. 5, núm. 2, pp. 94-107.
- Pujolàs, P. (2001): *Atención a la diversidad y aprendizaje cooperativo en la Educación Obligatoria*. Archidona (Málaga): Aljibe.
- Pujolàs, P. (2001): "Elements d'anàlisi del treball en equip". *Àmbits de Psicopedagogia. Revista catalana de psicopedagogia i educació*. Núm. 3, octubre de 2001.
- Pujolàs, P. (2003): *Aprendre junts alumnes diferents. Els equips d'aprenentatge cooperatiu a l'aula*. Vic: Eumo Editorial.
- Ruiz, R. (1997): "Les Adequacions Curriculars Individualitzades a l'escola Inclusiva com a elements d'un sistema. Consideracions sobre la seva extrapolació al nostre sistema educatiu". Dins *Suports. Revista catalana d'Educació especial i atenció a la diversitat*, vol. 1, núm. 1, p. 45-53.
- Ruiz, R. (1999): "Algunes reflexions i propostes sobre aspectes conceptuals i pràctics del disseny de Bases Curriculars per a tot l'alumnat i per la seva adequació personalitzada". Dins *Suports. Revista catalana d'Educació especial i atenció a la diversitat*, vol. 3, núm. 2.
- Serrano, J.M., i Calvo, M.T. (1994): *Aprendizaje cooperativo. Técnicas y análisis dimensional*. Murcia: Caja Murcia Obra cultural.
- Stainback, W.; Stainback, S. (1999): *Aulas Inclusivas*. Madrid: Narcea.
- Stainback, S.B. (2001): "L'educació inclusiva: definició, context i motius". *Suports*, vol. 5, núm. 1, pp. 18-25.
- Stainback, S.B. (2001): "Components crítics en el desenvolupament de l'educació inclusiva". *Suports*, vol. 5, núm. 1, pp. 26-31.

Disseny, Desenvolupament i Innovació del Currículum

PROFESSOR: Robert RUIZ i BEL

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

1. Conèixer i analitzar els principals aspectes conceptuals i aplicats de l'elaboració, desenvolupament i desplegament de currículums educatius.
2. Comparar les principals opcions curriculars i estimar els seus punts forts i febles de manera contextualitzada.
3. Conèixer i analitzar les principals opcions curriculars del sistema educatiu de Catalunya i de l'Estat espanyol.
4. Estimar els efectes d'opcions curriculars en relació a altres elements dels sistemes educatius.
5. Desplegar currículums escolars des de diferents perspectives i, particularment des d'un enfocament basat en l'ensenyament multinivell.

CONTINGUTS:

1. El currículum escolar: aspectes generals
 - 1.1. Els conceptes de Currículum.
 - 1.2. Les característiques específiques del currículum escolar
 - 1.3. Les característiques específiques dels currículums per a l'ensenyament obligatori
 - 1.4. Tradicions en l'elaboració dels currículums escolars: polítiques centrals i polítiques descentralitzades.
 - 1.5. Les fonts del currículum
 - 1.6. Definicions de components i elements del currículum: continguts i objectius
 - 1.7. Els objectius i la seva formulació
 - 1.8. Formulació terminal d'objectius per a l'avaluació sumativa
 - 1.9. Formulació general d'objectius per a la determinació (guia) de la direcció dels processos educatius
 - 1.10. Les taxonomies d'objectius educatius
 - 1.11. La seqüència d'intencions educatives: seqüències per continguts i seqüències per objectius: diferents enfocaments
 - 1.12. Els graus concreció de les intencions educatives
 - 1.13. El concepte de currículum prescriptiu
 - 1.14. Elaboració de parts d'un currículum prescriptiu
2. Els currículums prescriptius
 - 2.1. Els decrets de currículum
 - 2.2. Anàlisi dels components prescriptius del currículum de l'ESO: LOGSE, i Decret 96
 - 2.3. Comprensivitat i elements prescriptius en el currículum de l'ESO
 - 2.4. L'atenció a la diversitat i la personalització de l'ensenyament en la LOGSE i els decrets de currículum
 - 2.5. Especial èmfasi en el decret 96/92)
 - 2.6. Les definicions normatives de currículum escolar
 - 2.7. Les disposicions sobre projecte curricular de centre (PCC)
 - 2.8. Les disposicions sobre necessitats educatives especials
 - 2.9. El concepte de «desplegament del currículum»: PCC, PC, UP, Cr.
3. Els crèdits de l'ESO
 - 3.1. Concepte de crèdit

- 3.2. Tipus de crèdits
- 3.3. Components d'un crèdit
- 3.4. Elaboració dels crèdits (vincles amb UP 5)
- 3.5. Disposicions normatives sobre crèdits: nombre de crèdits per etapa, cicle i curs.
- 3.6. Similituds amb les unitats de programació d'educació infantil i d'educació primària
4. El marc curricular per a l'ensenyament obligatori
 - 4.1. Concepte de currículum
 - 4.2. Les fonts que s'hi esmenten
 - 4.3. Obertura i tancament en el MC
 - 4.4. Bases psicopedagògiques: assumpcions
 - 4.5. Les vies de concreció de les intencions educatives
 - 4.6. Els diferents nivells de concreció
 - 4.7. Els components de cada nivell de concreció
 - 4.8. La individualització i l'atenció a la diversitat en el MC
 - 4.9. L'aplicació del MC en els currículum prescriptius
5. La programació basada en la perspectiva multinivell i la personalització de components curriculars
 - 5.1. Ensenyament multinivell:
 - 5.1.1. Concepte d'ensenyament multinivell
 - 5.1.2. El concepte de base curricular comuna (BCC)
 - 5.1.3. Elaboració de lliçons multinivell: fases
 - 5.1.4. Similituds amb els nostres crèdits
 - 5.1.5. Fase 1: Els continguts i els objectius
 - 5.1.6. Fase 2: Les activitats d'ensenyament i materials
 - 5.1.7. Fase 3: Les activitats d'aprenentatge i materials
 - 5.1.8. Fase 4: L'avaluació: Els objectius didàctics i les activitats d'avaluació
 - 5.2. Elaboració d'un crèdit com a base curricular comuna (BCC)
 - 5.2.1. Hipòtesi curricular: determinació de continguts
 - 5.2.2. Determinació d'objectius didàctics
 - 5.2.3. Determinació d'activitats d'ensenyament i d'aprenentatge
 - 5.2.4. Determinació d'activitats d'avaluació
 - 5.3. La personalització de components del crèdit
 - 5.3.1. Vincles amb l'avaluació psicopedagògica
 - 5.3.2. Les cartes de prioritats, participació i avaluació
 - 5.3.3. Les operacions d'adequació
 - 5.3.4. L'operació de priorització
 - 5.3.5. L'operació de concreció i l'operació d'ajustament: La taxonomia de Bloom i altres taxonomies
 - 5.3.6. Les altres operacions
 - 5.3.7. Aplicacions de cada operació a cada component curricular
 - 5.3.8. Implicacions dels procediments d'adequació en altres nivells del currículum escolar
 - 5.3.9. Personalització de continguts
 - 5.3.10. Personalització d'objectius didàctics
 - 5.3.11. Personalització d'activitats d'ensenyament, aprenentatge i avaluació, i materials
 - 5.4. Les reformulacions comprensives de les bases curriculars comunes.
 - 5.4.1. Continguts
 - 5.4.2. Objectius didàctics
 - 5.4.3. Activitats d'ensenyament i aprenentatge i d'avaluació. Materials
6. Introducció als suports psicopedagògics a processos d'elaboració i concreció del currículum
 - 6.1. Suports tècnics documentals per a la presa de decisions

- 6.2. Suports tècnics documentals per a la concreció d'instruments curriculars
- 6.3. Els projectes curriculars: aspectes d'intervenció psicopedagògica
- 6.4. Les adequacions/adaptacions i les modificacions del currículum: aspectes d'intervenció psicopedagògica

METODOLOGIA:

En termes generals, les classes inclouran:

- a) exposicions del professor
- b) exercicis que es realitzaran individualment, o en petit grup, sobre els diferents continguts de l'assignatura
- c) treball en grup sobre el desplegament del currículum en crèdits des d'un enfocament multinivell (a partir, aproximadament, de la tercera setmana de classes)

Els exercicis i el treball de grup estan vinculats a exercicis, treballs i continguts de l'assignatura de Diagnòstic en Educació (també de 1r curs), amb la qual l'assignatura de Disseny Desenvolupament i Innovació del Currículum té forts vincles, no solament per la fonamentació psicopedagògica, sinó també per criteris de funcionalitat en l'avaluació i la intervenció psicopedagògica en relació a les decisions sobre el currículum escolar. Per aquests motius és molt recomanable cursar simultàniament ambdues assignatures.

AVALUACIÓ:

La Avaluació i les qualificacions es fonamentaran en les següents activitats:

- a) Un examen individual final sobre els continguts de l'assignatura que s'haurà de superar (amb qualificació de 5 o superior) per a aprovar-la.
- b) Un treball en grup sobre desplegament del currículum.

El professor lliurarà, a l'inici del curs, documentació sobre:

- a) L'index del treball de grup.
- b) El calendari de sessions d'exercicis a classe per a l'elaboració de l'esmentat treball.
- c) Els criteris d'avaluació de l'examen.
- d) Els criteris d'avaluació del treball.

Aquesta documentació serà explicada pel professor durant el curs i comentada progressivament en aquells aspectes que, per a copsar-la en totes les seves dimensions, puguin requerir de coneixements que els/les estudiants vagin consolidant en la impartició de l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA¹

- Besalú, X. (1999). "Educar a partir de l'altre. Un currículum comú i per a tots". *Suports* vol. 3, núm. 2, p. 149-156.
- Bloom, B.S., Engelhart, M.D., Furts, E.J, Hill, W.H. y Krthwohl., D.R. (1971). *Taxonomia de los objetivos de la Educación. Clasificación de Metas Educativas*. Tom I. Ámbito del Conocimiento. Alcoi: Marfil.
- Eigenmann, J. (1975). *El Desarrollo Secuencial del Currículum*. Ciencias de la Educación. Madrid: Anaya/2.
- Elliot, W. i Eisner, E. (1987). *Procesos cognitivos i currículum. Una base para decidir qué hay que enseñar*. Barcelona: Martínez Roca.
- Eisner, W. (1976). *Como preparar la reforma del currículo*. Biblioteca Nuevas Orientaciones de la Educación. Buenos Aires: El Ateneo.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1992). *Educació Primària. Currículum*. Nou Sistema Educatiu. Barcelona.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1992). *El projecte curricular i la programació. Orientacions per al desplegament del currículum. Educació Infantil i Primària*. Nou sistema educatiu. Barcelona.

- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1993). *Educació Infantil. Currículum*. Nou Sistema Educatiu. Barcelona.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1993). *Àrea de Tecnologia. Currículum Educació Secundària Obligatòria*. Nou Sistema Educatiu. Barcelona.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1994). *L'avaluació a l'Educació Primària. Orientacions per al desplegament del currículum. Educació Infantil i Primària*. Nou sistema Educatiu. Barcelona.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1995). *Modificacions i adaptacions del currículum. Orientacions per al desplegament del currículum. Educació Infantil i Primària*. Nou Sistema Educatiu. Barcelona.
- Landsheere, V. Landsheere, G. (1981). *Objetivos de la educación*. Vilassar de Mar: Oikos-Tau,
- Lovitt, T.C. i Horton S.V. (1997) "Estratègies per adaptar els llibres de text de ciències per als joves amb dificultats d'aprenentatge". *Suports* vol. 1, núm. 2, p. 150-164.
- Onrubia, X. (1999). "Ensenyar i Avaluar a les Unitats d'Adaptació del Currículum (UAC): el complex equilibri entre significació i rellevància". *Suports* vol. 3, núm. 2, p. 102-111.
- Pujolàs, P. (2001) *Atención a la diversidad y aprendizaje cooperativo en la educación obligatoria*. Málaga: Aljibe.
- Ruiz, R. (1988). *Técnicas de Individualización Didáctica*. Col.Educación i futuro. Monografias para la Reforma. Madrid: Cincel.
- Ruiz, R. (1989). *Adequacions Curriculars individualitzades (ACI) per als alumnes amb necessitats educatives especials*. Documents d'Educació Especial. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. Barcelona.
- Ruiz, R. (1997). "Les Adaptacions Curriculars Individualitzades a l'Escola Inclusiva com a elements d'un sistema. Consideracions sobre al seva extrapolació al nostre sistema Educatiu". *Suports* vol. 1, núm. 1, p. 45-53.
- Ruiz, R. (1999). "Algunes reflexions i propostes sobre aspectes conceptuals i pràctics de les Adequacions Curriculars. Disseny de "Bases Curriculars Comunes" per a tot l'alumnat i adequació personalitzada del currículum". *Suports* vol. 3, núm. 2, p. 121-148.
- Stainback, S. i Stainback, W. (1992). *Curriculum Considerations in Inclusive Classrooms: Facilitating Learning for all Students*. Baltimore: Paul Brookes Publishing Co.
- Stenhouse, L. (1984). *Investigación y desarrollo del currículum*. Madrid: Morata.

¹ Complementàriament a aquesta bibliografia s'empraran referències a altres documents. En aquest sentit , i particularment, s'empraran fonts normatives i legals i documents orientatius de la Generalitat de Catalunya i de l'Estat espanyol.

Paradigmes Educatius i Fenòmens Socials Contemporanis

PROFESSORS: Antoni TORT i BARDOLET
Jaume CARBONELL i SEBARROJA

Annual. 9 crèdits.

OBJECTIUS:

Els canvis socials i culturals que afecten el món d'avui exigeixen del professional de l'educació una actualització constant respecte de quins són els models, enfocaments i corrents de pensament pedagògic que orienten l'evolució de l'educació actual. L'assignatura pretén oferir una àmplia panoràmica d'aquestes aportacions pedagògiques que malden per respondre a la dinàmica social contemporània.

CONTINGUTS:

1. Tradició i canvi en educació. Educació i societat.

El paper de l'educació en una societat canviant. Crisi o adaptació. L'educació com a activitat de conservació, d'innovació i de reconstrucció de l'experiència.

2. Educació i democràcia.

Autonomia i control. Liberalisme i estatisme. La dualització escolar. Participació i exclusió en el funcionament de l'educació actual. La igualtat d'oportunitats: mesures i estratègies. Escola i comunitat, el futur de les comunitats educatives.

3. Educació i desenvolupament humà.

L'educació com a bé públic o l'educació com a bé de consum. L'educació com a dret. L'educació com a inversió: entre el creixement econòmic i el desenvolupament humà. Educació per a la qualificació, per a la competència, per a la competitivitat. L'educació al llarg de la vida. Formació i ocupació.

4. Nous usos i nous costums en la societat del coneixement.

Cultura local i cultura mundial, la «globalització». Els contextos de l'educació: La ruptura dels paràmetres espai/temps en l'educació contemporània. Institucions escolars i xarxes de comunicació. De l'autoformació als sistemes educatius. La ciutat i l'educació.

5. L'educand i l'aprenent, avui.

La multiplicació de les formes d'excel·lència. La formació de la persona en un món insegur. Les dificultats d'identificació amb les institucions educatives. L'acollida com a principi pedagògic. Contextos experiencials i contextos educatius dels infants i joves. Factors de desigualtats en educació.

6. L'estatus del saber pedagògic en una societat en transformació.

La construcció social del currículum. La qüestió dels nivells. Universalisme i relativisme en la construcció dels currícula. La transdisciplinarietat. Els continguts escolars en el marc de la societat de de l'espectacle.

METODOLOGIA:

Les sessions constaran d'explicacions inicials per part del professor, comentaris de lectures recomanades, discussions en petit grup i exposicions públiques per part de l'alumnat.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura es farà a partir de:

- assistència i participació en l'activitat d'aula i en altres activitats que s'organitzin.
- redacció d'escrits i exposicions orals realitzades regularment a l'aula.
- elaboració d'una memòria de l'assignatura que inclourà comentaris de diversos articles i d'un llibre.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Arendt, H. *La crisi de la cultura*. Dins: Arendt, H.; Finkelkraut, A. *La crisi de la cultura*. Barcelona: Pòrtic, 1989.
- Beck, U. *Qué es la globalización?* Barcelona: Paidós, 1998.
- Bruner, J., *La educación, puerta de la cultura*. Madrid: Visor, 1997.
- Cardús, S., *El desconcert de l'educació*. Barcelona: La Campana, 2000.
- Castells, M., *La era de la informació. Economía, sociedad y cultura*. Madrid: Alianza Editorial 1997-98. (3 vols.)
- Colom, A.J.; Melich, J.C. *Después de la modernidad. Nuevas filosofías de la educación*. Barcelona: Paidós, 1994.
- Debord, G., *Nuevos comentarios sobre la sociedad del espectáculo*. Barcelona: Anagrama, 1999.
- Delors, J., et. al. *Hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: Unesco, 1996.
- Diversos autors, *Nuevas perspectivas críticas en educación*. Barcelona: Paidós, 1994.
- Diversos autors, *La educación en el siglo XXI. Los retos del futuro inmediato*. Barcelona: Graó, 2000.
- Diversos autors, *Cròniques per a una educació democràtica*. Vic: Eumo Editorial, 1998.
- Diversos autors, *Educación a la secundària*. Vic: Eumo Editorial, 2000.
- Duch, Ll. *La educación y la crisis de la modernidad*. Barcelona: Paidós, 1997.
- Fibla, P. *El patrimoni ètic de la modernitat. Educació i valors*. Vic: Eumo Editorial, 1995.
- Finkelkraut, A. *La derrota del pensamiento*. Barcelona: Anagrama, 1990.
- Fullan, M.; Hargreaves, A. *¿Hay algo por lo que merezca luchar en la escuela?* Morón: MCEP, 1997.
- Gardner, H. *La mente no escolarizada. Cómo piensan los niños y cómo deberían enseñar las escuelas*. Barcelona: Paidós, 1993.
- Giddens, A. *Consecuencias de la modernidad*. Madrid: Alianza Editorial, 1996.
- Hargreaves, A. *Profesorado, cultura y posmodernidad. Cambian los tiempos, cambia el profesorado*. Madrid: Morata, 1993.
- Heilbroner, R. *Visiones del futuro. El pasado lejano, el ayer, el hoy y el mañana*. Barcelona: Paidós, 1996.
- Lipovetski, G. *El imperio de lo efímero*. Barcelona: Anagrama, 1990.
- Margalit, A. *La sociedad decente*. Barcelona: Paidós, 1998.
- Marín, E.; Tresserras, J.M. *Cultura de masses i postmodernitat. (Elogi i crítica de la comunicació contemporània)*. València: Editorial 3 i 4, 1994.
- Marina, J. A. *El misterio de la voluntad perdida*. Barcelona: Anagrama, 1998.
- Pérez de Cuéllar. *La nostra diversitat creativa*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1996.
- Postman, N. *Fi de l'educació. Una redefinició del valor de l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 2000.
- Postman, N. *La desaparició de la infantesa*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
- Sartori, G. *Homo videns*. Barcelona: Taurus, 1998.
- Sennett, R. *La corrosión del carácter*. Barcelona: Anagrama, 2000.
- Soler, M. *Dues visions antagòniques de l'educació des de la talaia intencional*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1998.
- Stenhouse, L. *Cultura y educación*. Morón: Publicaciones MCEP, 1997
- Tort, A. *Opinions públiques sobre l'educació*. Barcelona: Ceac, 1997.
- Vattimo, G. *La sociedad transparente*. Barcelona: Paidós, 1990.

Complements de Formació

Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica

PROFESSOR: Pilar PRAT VIÑOLAS

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

L'objectiu general de l'assignatura és proporcionar eines metodològiques que capacitin l'estudiant per comprendre l'aplicació del mètode científic en l'àmbit de la psicologia.

Els objectius específics que ha d'assolir l'estudiant al finalitzar l'assignatura són:

1. Conèixer l'aplicació del mètode científic en l'àmbit de la psicologia.
2. Caracteritzar els principals trets propis del coneixement científic aplicat a l'àmbit de la psicologia.
3. Saber aplicar les eines bàsiques de recerca i d'anàlisi de les dades.
4. Adquirir criteris per valorar la qualitat dels treballs de recerca.
5. Posseir capacitat per dissenyar recerques de tipus bàsic en l'àmbit de la psicologia.
6. Dominar el lèxic emprat en recerca científica i comunicar el procés d'investigació ajustant-se a les normes estàndard acceptades internacionalment.
7. Adquirir consciència dels problemes ètics de la recerca en psicologia.

CONTINGUTS:

1. Ciència i mètode científic.
 - 1.1. Característiques bàsiques del coneixement científic.
 - 1.2. Delimitació de conceptes: mètode, metodologia i tècniques d'investigació.
2. Disseny d'investigacions en psicopedagogia.
 - 2.1. Principals tendències en la investigació psicopedagògica.
 - 2.1.1. El plantejament hermenèutic o interpretatiu.
 - 2.1.2. La perspectiva empiricoanalítica o racionalista.
 - 2.2. Investigació no experimental.
 - 2.2.1. Tipus de mètodes: Mètodes descriptius.
 - 2.2.1.1. L'observació sistemàtica.
 - 2.2.1.2. Tècniques selectives: l'enquesta.
 - 2.2.1.3. Les escales de mesura i els tests.
 - 2.3. Investigació experimental.
 - 2.3.1. Dissenys experimentals amb grups de subjectes diferents.
 - 2.3.2. Dissenys experimentals amb els mateixos subjectes.
 - 2.3.3. Dissenys experimentals complexos.
 - 2.3.4. Experiments amb N = 1.
 - 2.4. Investigació quasiexperimental
 - 2.4.1. Disseny pre-post amb un sol grup.
 - 2.4.2. Disseny pre-post amb grup de control no equivalent.
 - 2.4.3. Disseny de sèries temporals interrompudes amb grup de control no equivalent.
3. Publicació dels resultats.
 - 3.1. Pautes per a la presentació d'un projecte d'investigació.
 - 3.2. Elaboració de l'informe de recerca, difusió i publicació.
4. Normes legals i ètiques de la recerca.

METODOLOGIA:

Les classes constaran d'explicacions inicials per part del professor, comentaris d'articles d'investigacions realitzades en l'àmbit de la Psicologia, treballs en grup i exposicions/defensa de projectes duts a terme pels estudiants.

AVALUACIÓ:

La nota global de l'assignatura es farà a partir de:

- Una prova de matèria relacionada amb el contingut de les classes expositives.
- La participació a l'aula.
- Un treball de grup sobre el disseny i planificació d'un projecte de recerca.

BIBLIOGRAFIA:

- Anguera, M.T. *Metodología de la observación en las ciencias humanas*. 5a ed. Madrid: Cátedra, 1988.
- Arbós, A.; Vidal, M.C. *Evolució, concepte i fonaments de la investigació educativa*. Barcelona: UOC, 1997.
- Arce, C. *Técnicas de construcción de escalas psicológicas*. Madrid: Síntesis, 1994.
- Arnal, J.; Del Rincón, D. i Latorre, A. *Investigación educativa. Fundamentos y metodología*. Barcelona: Labor, 1995.
- Arnal, J. *Metodologías de la investigación educativa*. Barcelona: UOC, 1997.
- Arnau, J. *Diseños experimentales en psicología y educación*. Mèxic: Trillas, 1986.
- Arnau, J.; Anguera, M. T. i Gómez, J. *Metodología de la Investigación en ciencias del comportamiento*. Murcia: Universidad, 1990.
- Barlow, D. i Hersen, M. *Diseños experimentales de caso único*. Barcelona: Martínez Roca, 1988.
- Botella, J. et al. *Análisis de datos en psicología*. Madrid: Pirámide, 1993.
- Briones, G. *Métodos y técnicas de investigación para las ciencias sociales*. 2a ed. Mèxic: Trillas, 1990.
- Castro, L. *Diseño experimental sin estadística*. 2a ed. Mèxic: Trillas, 1987.
- Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya. *Codi Deontològic. Psicologia. Text i Context*, 0, 12-15, 1989.
- Del Rincón, D.; Arnal, J. et al. *Técnicas de Investigación en ciencias sociales*. Madrid: Dykinson, 1995.
- Fernàndez-Ballesteros, R. *Introducción a la evaluación psicológica*. Madrid: Pirámide, 1992.
- Hopkins, D. *Investigación en el aula: Guía del profesor*. Barcelona: PPU, 1989.
- Kemmis, S. i McTaggart. *Cómo planificar la investigación-acción*. Barcelona: Laertes, 1988.
- Latorre, A. et. al. *Bases metodológicas de la investigación educativa*. Barcelona: GR92, 1996.
- León, O. i Montero, I. *Diseño de investigaciones. Introducción a la lógica de la investigación en psicología y educación*. Madrid: McGraw-Hill, 1993.
- Mateo, J. *La investigación "expost-facto"*. Barcelona: UOC, 1997.
- Pardinas, F. *Metodología y técnicas de investigación en ciencias sociales*. 29a ed. Madrid: Siglo XXI, 1986.
- Salvador, F. i Pelegrina, M. *El mètode científic en psicología*. Barcelona: Proa, 1993.
- Taylor, S. J. i Bogdan, R. *Introducción a los métodos cualitativos de investigación*. Barcelona: Paidós, 1986.
- Welkowitz, J. et al. *Estadística aplicada a las Ciencias de la Educación*. Madrid: Santillana, Aula XXI, 1981.
- Wood, G. *Fundamentos de la investigación psicológica*. Mèxic: Trillas, 1984.

Processos Psicològics Bàsics

PROFESSOR: Àngel ALSINA i PASTELLS

Quadrimestral: 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Els objectius generals de l'assignatura són:

- Adquirir de forma objectiva uns coneixements i/o conceptes fonamentals dels processos psicològics bàsics.
 - Adquirir hàbits de crítica raonada sobre el material que caldrà llegir i sobre els temes que s'exposin a classe.
 - Adquirir hàbits de recerca bibliogràfica i de lectura sobre temes de Psicologia Bàsica.
 - Adquirir unes aptituds i habilitats pràctiques en la manipulació d'instruments i resolució de problemes sobre alguns dels continguts de l'assignatura.
- Aquests objectius poden assolir-se amb el treball compartit entre teoria, pràctiques i treballs de discussió.

CONTINGUTS:

Tema 1. Aspectes introductoris

1. Definició de psicologia.
2. Principals escoles psicològiques.
 - 2.1. Estructuralisme.
 - 2.2. Funcionalisme.
 - 2.3. Psicologia de la Gestalt.
 - 2.4. La psicoanàlisi.
 - 2.5. Humanisme.
 - 2.6. Conductisme.
 - 2.7. Psicologia cognitiva.
3. Branques de la psicologia.
 - 3.1. Psicologia fisiològica.
 - 3.2. Psicologia experimental.
 - 3.3. Psicologia evolutiva.
 - 3.4. Psicologia social.
 - 3.5. Psicologia de la personalitat.
 - 3.6. Psicologia clínica.
 - 3.7. Psicologia escolar.
 - 3.8. Psicologia industrial.
 - 3.9. Altres subcamps.

Tema 2: L'atenció

1. Aspectes definatoris
 - 1.1. Definició d'atenció
 - 1.2. El paper de l'atenció dins dels processos psicològics bàsics.
 - 1.3. Tipus d'atenció.
 - 1.4. La mesura de l'atenció.
2. L'atenció selectiva: tipus i processos.
 - 2.1. L'atenció focalitzada.
 - 2.2. L'atenció dividida.
 - 2.3. Processos automàtics i processos controlats.

3. Aplicacions de l'estudi de l'atenció en el context educatiu.

3.1. Patologies de l'atenció: la hiperactivitat.

3.2. La potenciació de l'atenció en el context educatiu.

Tema 3: La memòria

1. Aspectes definitoris

1.1. Definició de memòria. La memòria dins dels processos cognitius.

1.2. La mesura de la memòria.

2. L'estudi experimental de la memòria.

2.1. Perspectiva biològica.

2.2. Perspectiva psicològica.

3. La perspectiva estructural

4. La perspectiva processal de la memòria.

5. La perspectiva representacional.

5.1. La memòria semàntica i la memòria episòdica.

5.2. Els models o teories de la memòria semàntica.

5.3. La imatge mental com a representació mental.

6. Altres línies d'investigació de la memòria. Aplicacions en el context educatiu

6.1. Implicacions de la memòria en els aprenentatges instrumentals.

6.2. La potenciació de la memòria.

Tema 4: Sensació i percepció

1. Aspectes definitoris

1.1. Definició de sensació i de percepció.

1.2. El paper de la sensació i de la percepció dins dels processos cognitius.

1.3. Breu evolució històrica de l'estudi experimental de la sensació i la percepció.

1.4. La mesura de la percepció.

2. Els sistemes sensorials

2.1. L'adaptació sensorial.

2.2. Els sistemes sensorials.

2.2.1. Sistema visual.

2.2.2. Sistema auditiu.

2.2.3. Sistema somatosensorial (hàptic)

2.2.4. Sistema químic (gustatiu-olfactori)

2.2.5. Sistema pròpioceptiu (orientador bàsic)

3. Aplicacions de l'estudi de la percepció en el context educatiu.

3.1. La intervenció de la percepció en el procés d'ensenyament/aprenentatge.

3.2. Tècniques i estratègies per a la potenciació dels sentits.

Tema 5: L'emoció

1. Aspectes definitoris

1.1. Definició d'emoció

1.2. El paper de l'emoció dins dels processos psicològics bàsics.

1.3. Breu evolució històrica de l'estudi de l'emoció. Situació actual de la investigació.

1.4. La mesura de l'emoció.

2. Aplicacions de l'estudi de l'emoció en el context educatiu.

2.1. La incidència de l'emoció en l'aprenentatge humà.

2.2. Com treballar els aspectes emocionals en el context educatiu.

METODOLOGIA:

A l'inici de cada tema es presentarà una descripció estructurada i detallada, és a dir, un esquema que està

pensat perquè serveixi de guió. També es presentarà la bibliografia específica que podeu consultar per ampliar els coneixements sobre el tema.

En el transcurs de cada tema hi haurà sessions d'exposició teòrica en les que es presentaran els continguts que cal conèixer i sessions de pràctiques que permetran veure d'una manera pràctica els diferents continguts exposats.

AVALUACIÓ:

L'avaluació es compon de dues proves i un treball pràctic:

- Les proves són de resposta múltiple, i es realitzen una a mitjans del quadrimestre i l'altra dins el calendari oficial. S'establirà una data prèvia a la realització de cada prova per al repàs dels continguts així com per fer un mostreig del tipus d'examen. Els estudiants que no superin alguna de les proves, es podran presentar a la segona convocatòria, que tindrà les mateixes característiques que el de primera convocatòria.
- El treball de pràctiques es realitzarà al llarg de l'assignatura i està pensat per aconseguir un millor seguiment d'alguns dels temes, alhora que ajuda a la seva comprensió i ampliació. Amb ell es pretén, també, adquirir l'hàbit de llegir llibres i articles de psicologia d'una manera raonada i crítica. Es lliurarà als estudiants un guió del treball amb els objectius, criteris d'avaluació, etc. El treball pràctic s'haurà de presentar dins els quinze dies anteriors a l'acabament de l'assignatura, previ acord amb els estudiants.

La qualificació final s'obté del resultat de les puntuacions obtingudes en les proves i l'avaluació del treball pràctic, de manera que el 70% de la nota la formarà l'apartat teòric i el 30% restant s'obtindrà de les puntuacions obtingudes en l'apartat pràctic.

BIBLIOGRAFIA:

- Atkinson i Hilgard's (2003). *Introducción a la psicología*. Madrid: Thomson.
- Aznar, J. (1997). *La percepción*. Barcelona: UOC.
- Baddeley, A. (1999). *Memoria Humana. Teoría y Práctica*. Madrid: McGraw-Hill.
- Coon, D. (1999). *Psicología. Exploración i aplicaciones*. Madrid: Thomson.
- Davidoff, L. (1984). *Introducción a la psicología*. Mèxic: McGraw-Hill.
- Goldstein, E.B. (1984). *Sensación y percepción*. Madrid: Debate, 1995.
- Goleman, D. (1995). *Inteligencia emocional*. Barcelona: Kairós, 1996.
- Hergenhahn, B.R. (2001). *Introducción a la historia de la psicología*. Madrid: Thomson.
- Jessell, Kandel i Schwartz (1996). *Neurociencia y conducta*. Madrid: Prentice-Hall, 1998.
- Luria (1975). *Atención y memoria*. Barcelona: Fontanella.
- Luria, A.R. (1975). *Sensación y percepción*. Barcelona: Fontanella, 1981.
- Matlin, M.W. i Foley, H.J. (1996). *Sensación y percepción*. Madrid: Prentice-Hall, 1998.
- Morris, C.G. (1997). *Psicología*. Madrid: Prentice-Hall.
- Myers (1991). *Psicología*. Madrid: Panamericana.
- Nye, R.D. (2002) *Tres psicologías*. Madrid: Thomson Learning-Paraninfo.
- Pieron, H. i Chocholle, R. (1963). *Sensación y motricidad*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1983.
- Rock, I. (1984). *La percepción*. Barcelona: Prensa Científica, 1985.
- Ruíz-Vargas, J.M. (1991). *Psicología de la memoria*. Madrid: Alianza Editorial.
- Vila, I.; Estaun, S.; Sadurní, M. i Serrat, E. (2002) *Processos Psicològics Bàsics*. Barcelona: Edicions de la UOC.
- Vurpillot, E. (1972). *El mundo visual del niño*. Madrid: Siglo XXI, 1985.
- Worchel, S. i Shebilske, S. (1997). *Psicología. Fundamentos y aplicaciones*. Madrid: Prentice-Hall.

Psicologia de la Personalitat

PROFESSOR: Àngel SERRA i JUBANY

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

- Facilitar el coneixement dels models de personalitat que s'han elaborat per descriure i explicar la conducta de les persones.
- Aplicar els coneixements aportats des de l'àmbit de la Psicologia de la Personalitat als processos d'ensenyament-aprenentatge.
- Aplicar els coneixements a través de la confecció d'informes psicològics que ofereixin l'avaluació, la descripció i l'explicació de la personalitat.

CONTINGUTS:

1. Concepte i definició de personalitat
 - 1.1 Diferenciació amb altres disciplines de la Psicologia
 - 1.2 Diferenciació de terminologia
 - 1.3 Definició de Personalitat
 - 1.4 Conceptes bàsics per l'anàlisi de la personalitat
2. Història de l'estudi de la personalitat
 - 2.1 Filosofia i medicina grega
 - 2.2 Segle XIX
 - 2.3 Segle XX
 - 2.4 Segle XXI
3. L'estudi científic de la personalitat. Tradicions d'investigació
 - 3.1. L'aproximació clínica de la personalitat
Jean Charcot, Sigmund Freud, Henry Murray, Carl Rogers i George Kelly.
 - 3.2. L'aproximació correlacional o disposicional de la personalitat
Galton, Raymond B. Cattell Hans J. Eysenck, Paul T. Costa i Robert R. McCrae.
 - 3.3. L'aproximació experimental a la personalitat
Wilhelm Wundt, Hermann Ebbinghaus i Ivan Pavlov, J.B. Watson, Clark Hull i B.F. Skinner.
4. Teories i models de la personalitat
 - 4.1. Teories dels trets, dimensions lèxiques de la personalitat, enfocament factorial o estratègia de les disposicions
 - Teoria dels trets de Gordon W. Allport
 - Teoria dels trets de Raymond B. Cattell
 - Model P-E-N de Hans J. Eysenck
 - Model dels cinc factors de Costa i McCrae
 - 4.2. Aproximació fenomenològica de la personalitat
 - L'enfocament fenomenològic
 - La teoria humanista de Carl Rogers
 - Teoria de la motivació d'Abraham Maslow
 - Teoria del fluxe de Mihaly Csikszentmihaly
 - Teoria dels constructes personals de George Kelly
 - 4.3. Aproximació cognitiva social de la personalitat
 - La revolució cognitiva

- Teoria de Julian Rotter d'expectatives i avaluació
- Estil cognitiu de Herman Witkin
- Teoria cognitiva social d'Albert Bandura
- Teoria cognitiva social d'Walter Mischel
- 4.4. Aproximació psicoanalítica de la personalitat
 - El Psicoanàlisi
 - Característiques de la Teoria de Freud
 - Les pulsions
 - Les tres estructures de la personalitat
 - Els mecanismes de defensa del jo
 - Etapas freudianes en el desenvolupament de la personalitat
 - Etapa oral i personalitat oral
 - Etapa anal i personalitat anal
 - Etapa fàlica i personalitat fàlica
- 5. Avaluació de la Personalitat
 - 5.1. Naturalesa dels instruments psicològics
 - 5.2. Els qüestionaris de personalitat
 - Història dels qüestionaris
 - Criteris d'estandarització, fiabilitat i validesa
 - 5.3. La personalitat a través de les descripcions literàries
 - 5.4. L'entrevista psicològica
 - Estudi de la personalitat a través de l'entrevista
 - Història de vida
 - 5.5. L'observació conductual
 - 5.6. Les proves projectives
- 6. L'informe de personalitat
 - 6.1. Procediment d'elaboració d'un informe de personalitat

METODOLOGIA:

El contingut del programa es desenvoluparà combinant sessions expositives amb exercicis pràctics.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura tindrà en compte els següents elements: l'elaboració d'un informe de la personalitat (40 %) i un examen escrit sobre el contingut del programa (60 %).

BIBLIOGRAFIA :

- Anastasi, A. i Urbina, S. *Tests psicològics*. Mèxic: Prentice Hall, 1998.
- Avia, M.D.; Sánchez, M.L. *Personalidad: Aspectos cognitivos y sociales*. Madrid: Pirámide, 1995.
- Brody, N. i Ehrlichman, H. *Psicología de la Personalidad*. Madrid: Prentice Hall, 2000.
- Eysenck, H.; Eysenck, M. *Personalidad y diferencias individuales*. Madrid: Ediciones Pirámide, 1987.
- Fernández Ballesteros, Rocío *Introducción a la evaluación psicológica II*. Madrid: Ediciones Pirámide, 1993.
- Fierro, Alfredo (comp.) *Manual de psicología de la Personalidad*. Barcelona: Paidós, 1996.
- García Martínez, J. i altres. *Personalidad, procesos cognitivos y psicoterapia. Un enfoque constructivista*. Madrid: Fundamentos, 1998.
- Generós Ortet i Sanchís, M.C. *Prácticas de psicología de la personalidad*. Barcelona: Ariel, 1999.
- Gilbert, D.G. i Connolly, J.J. *Personalidad, habilidades sociales y psicopatología. Un enfoque diferencial*. Barcelona: Omega, 1995.
- Gómez, G. *Rasgos del alumno, eficiencia docente y éxido escolar*. Madrid: La Muralla, 1992.

- Liebert, R. i Langenbach, L. *Personalidad. Estrategia y temas*. Madrid: Internacional Thomson, 2000 (8a edició).
- Martesanz, Agripinio. *Evaluación estructurada de la Personalidad*. Madrid: Ediciones Pirámide, 1997
- Maslow, Abraham. *Motivación y personalidad*. Madrid: Ediciones Diaz de Santos, 1991.
- Millon, Th.; Everly, G. *La personalidad y sus trastornos*. Barcelona: Editorial Martínez Roca, 1994.
- Millon, Th.; Davis, R. *Trastornos de la personalidad en la vida moderna*. Barcelona. Masson, 2001.
- Nye, Roberto D. *Las tres psicologías. Perspectivas de Freud, Skinner y Rogers*. Madrid: Thomson Editores, 2002.
- Otero López i altres *Psicología de la personalidad*. Manual de prácticas. Barcelona: Ariel, 1998.
- Pelechano, Vicente. *Psicología de la personalidad*. Barcelona: Ariel, 1996.
- Pervin, A.L. *La ciencia de la personalidad*. Madrid: McGraw-Hill, 1998
- Richardson, R. *El orden del nacimiento y su carácter*. Barcelona: Urano, 1992
- Sanz de Acedo, M.L. *Inteligencia y personalidad en las interfases educativas*. Bilbao: Desclée De Brower, 1998.
- Schultz, D.P. i Schultz, S.E. *Teorías de la Personalidad*. Madrid: Thomson, 2002.
- Shaffer, D.R. *Desarrollo social y de la personalidad*. Madrid: Thomson, 2002.

Psicologia Social

PROFESSOR: Josep SANTACREU i TANYÀ

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

Que l'estudiant:

1. Adquireixi coneixements bàsics sobre temes rellevants de la Psicologia Social.
2. Prengui consciència de la repercussió dels processos socials en els individus.
3. Sigui capaç d'analitzar els processos psicosocials presents en la intervenció psicopedagògica.

CONTINGUTS:

1. Concepte i Història de la Psicologia Social
2. El procés de socialització
 - 2.1 Naturalesa de la socialització
 - 2.2 Aspectes socials de la personalitat
 - 2.3 Desocialització i resocialització
3. Les actituds
 - 3.1 Formació de les actituds
 - 3.2 Funcions de les actituds
 - 3.3 El canvi d'actitud
4. Identitat personal i identitat social
5. Productes de la interacció social
 - 5.1 La pressió cap la conformitat
 - 5.2 Obediència
 - 5.3 La desviació social
 - 5.4 La influència de les minories
6. Estereotips i prejudicis
 - 6.1 Concepte i funcions
 - 6.2 Teories explicatives
7. Agressivitat, violència i conducta prosocial
8. Psicologia dels grups
 - 8.1 Processos intragrups
 - 8.2 Cooperació i competició
9. Liderat
 - 9.1 Teories clàssiques
 - 9.2 Teories modernes
10. La conducta col·lectiva

METODOLOGIA:

El desenvolupament dels continguts es farà a través de sessions expositives, lectures d'articles i llibres, debats i exercicis pràctics en grup per aprofundir en els continguts de la assignatura.

AVALUACIÓ:

Els estudiants hauran de demostrar l'assoliment dels objectius de l'assignatura a través d'una prova escrita que valorarà el 70% de la qualificació final, així com amb treballs i exercicis realitzats en la dinàmica del grup-classe, que representaran un 30% de la qualificació.

BIBLIOGRAFIA:

- Aronson, E. *El animal social*. Madrid: Alianza Editorial, 1995.
- González, M.P. *Orientaciones teòricas fundamentales en psicología de los grupos*. Barcelona: PPU, 1995.
- Mann, L. *Elementos de Psicología Social*. Mèxic: Limusa, 1990.
- Moscovici, S. *Psicología Social* (I i II). Barcelona: Paidós, 1988.
- Munné, F. *La Interacción Social*. Barcelona: PPU, 1995.
- Myers, D.G. *Psicología Social*. Madrid: Médica Panamericana, 1991.
- Salazar, J.M. i altres. *Psicología Social*. Mèxic: Trillas, 1990.
- Shaw, M.E. *Dinámica de Grupo*. Barcelona: Herder, 1994.
- Tajfel, H. *Grupos Humanos i Categorías Sociales*. Barcelona: Herder, 1984.